

วารสารสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย • Bird Conservation Society of Thailand Bulletin

นกทางเขน

ปีที่ ๓๓ ฉบับที่ ๓ กรกฎาคม - กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ • Vol. 33 No. 3 July - September 2016

We can help you
see better.

BGST Members
**10%
OFF**
Discounts

LEUPOLD

REDFIELD

McKinley 8x 42mm HD

FOV: 425 ft @ 1000 m
Exit Pupil: 5.2 mm
Eye Relief: 20.0 mm
Close Focus: 2.5 m

Mojave 8x 42mm

FOV: 368 ft @ 1000 m
Exit Pupil: 5.3 mm
Eye Relief: 19.0 mm
Close Focus: 2.4 m

Rebel 8x 42mm

FOV: 394 ft @ 1000 m
Exit Pupil: 5.3 mm
Eye Relief: 17.0 mm
Close Focus: 1.6 m

**Rugged Dependability
Limited Lifetime Warranty**

Rampage 20-60x 80mm

FOV: 32 -16 m @ 1000 m
Exit Pupil: 4.0 -1.3 mm
Eye Relief: 19.3 -16.6 mm
Close Focus: 4.8 m

Ventana 20-60x 80mm

FOV: 27 -14 m @ 1000 m
Exit Pupil: 4.0 -1.3 mm
Eye Relief: 26.4 -24.0 mm
Close Focus: 7.5 m

ม.ฮะกิมิ
M.Hakimi

Authorized Distributor
www.mhakimi.com

Tel: 02.222.7791, 02.222.8371, 02.623.7281
Fax: 02.226.5924 E-Mail: hakimi@loxinfo.co.th

สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย

๒๒๑ หมู่ ๒ ซอยงามวงศ์วาน ๒๗ ตำบลบางเขน อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐
โทรศัพท์ ๐๒-๕๕๕-๒๒๗๗, ๐๘๖-๓๗๖-๖๘๒๕
โทรสาร ๐๒-๕๕๕-๒๒๗๗

Bird Conservation Society of Thailand (BCST)

221 Moo 2, Soi Ngamwongwan 27, Tambol Bangkhen,
Amphur Muang, Nontaburi, 11000, THAILAND
Tel. +66 2 588 2277, +66 8 6376 6824
Fax. +66 2 588 2277

| Website : www.bcsst.or.th | E-mail : bcsst@bcsst.or.th | www.facebook.com/bcsst.or.th |

สารบัญ | CONTENT

02 **สินค้าสมาคมฯ**

05 **คุยกับบก.**

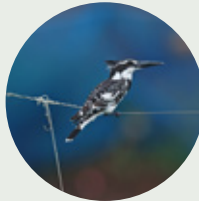
06 **โครงการและกิจกรรมของสมาคมฯ**

10 **งานเทศกาลดูนกเมืองไทย ครั้งที่ 15**

31 **รายงานพิเศษ # 1**

35 **รายงานพิเศษ # 2**

40 **บทส่งท้าย**

03

ร้อยกรรอกปีกขา

ปัทม์หลัก

04

สมุดบันทึก

นกกระแต้ฝักเล็ก

14

เรื่องเด่นประจำฉบับ

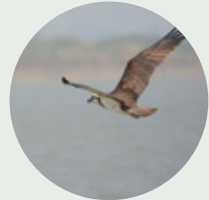
ในความทรงจำ
การเปลี่ยนแปลงของนิงบอระเพ็ด

18

ดูนกต่างแดน

ดูนกป่าหนาว ได้งานภูเขาไฟ
บนแผ่นดินชวาตะวันออก

22

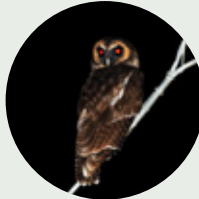
ห้องภาพนกนิงบอระเพ็ด

24

นกเด่น

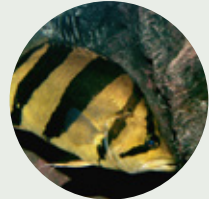
นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร

26

Wild Cities

10 เรื่องที่คุณไม่รู้ เกี่ยวกับนกเค้า

38

เพื่อนร่วมโลก

ปลาเสือตอสายใหญ่

ประเภทสินค้า	ราคา/บาท
A1 ป้ายติดกระจกรถตราสมาคมฯ	35
A2 พวงกุญแจยางหยอดแบบเหลี่ยม ขนาด 4x6 ซม.	25
A3 พวงกุญแจยางหยอดแบบกลม ขนาด 5.5x6 ซม.	25
A4 เข็มกลัดเหล็ก รูปนกชายเลนปากช้อน	60
A5 เข็มกลัดเหล็ก รูปนกโกฟ้าหางลายขวาง	60
A6 สายคล้องกล้อง (Binocular Harness) สีดำ และสีเขียว	250
A8 เข็มกลัดสีเหลี่ยม (Pin Badges) ขนาด 3.7 c.m. มี 10 แบบ ราคาอันละ	20
A9 แม่เหล็กติดตู้เย็นสีเหลี่ยม (Magnet) ขนาด 3.7 c.m. มี 10 แบบ ราคาอันละ	25
T11 เสื้อโปโลสีไข่ไก่ ปัก BCST มีก้นชาย และหญิง	250
T12 เสื้อยืดคอกลมลาย "นกชายเลนปากช้อน"	200
T13 เสื้อยืดคอกลมลาย "Beautiful Duck" สีขาว และสีไม่ฟอกย้อม	200
T14 เสื้อยืดคอกลม แขนยาวลาย "Mountain Hawk-Eagle" สีไม่ฟอกย้อม และสีขาวแขนสีกรมท่า (ตามแบบ)	250
T15 เสื้อยืดคอกลม ราคาตัวละ 200 บาท ยกเว้นแขนยาวตัวละ 250 บาท	

สนใจสินค้า ติดต่อ
สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย
Tel 02-588-2277 // Fax 02-588-2277
www.bcst.or.th | อีเมล : member@bcst.or.th

ปีกหลัก

● เจ้าบินนี้พึ่งอากาศไม่หวาดหวั่น
 แม้อยู่สูงพุ่งคล่องว่องกายา
 ขนลึกล้ำดำขาวสกาผ่อง
 เป็นนกกล้าปลาน้อยลอยวาริน

● ชาวบ้านเพรียกเรียกวินนกปีกหลัก
 ก่อนบินลงตรงไปในน้ำนอง
 แม้อีกดำดำไปแลไม่สย
 เหมือนเงาไม่เินร่มกลมกลืนตา

ก็มลงพด้นก่อนพุ่งมุ่งมัจฉา
 ฉับไวกว่าปลาน้อยค่อยขยิบกิน
 ขอบเที่ยวท่องทั่วไปในกระแสน้ำ
 แอบแฝงถิ่นแม่น้ำและลำคลอง

เพราะบินพักพึ่งอากาศผ่องผาย
 ได้แต่คล่องล้าไล้ในธารา
 แต่กลับช่วยพรางร่างกลางพฤษา
 เห็นยากหนาปีกหลักเมื่อพักพิง...

Eurasian Thick-knee
21 · 10 · 2005
โดย มร. แคมป์เบล

ไม่ใช่ นิ้วเท้าแล้ว →

ดูตาอีกนิด - พบตาม หนองน้ำ

นกกระแตผิเล็ก

สวัสดิ์ครับท่านสมาชิกวารสารนกทางเขนทุกท่าน เราได้เดินทางร่วมกันมาเป็นปีที่ 33 ฉบับที่ 3 พ.ศ.2559 ถือเป็นวารสารแบบบอกรับสมาชิกที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย มีแนวทางการนำเสนอข้อมูลด้านการอนุรักษ์นกและธรรมชาติ โดยนำเสนอด้วยข้อมูลและภาพที่สวยงาม อ่านง่าย สบายตา เล่มนี้เป็นฉบับพิเศษ บึงบอระเพ็ด หรือทะเลสาบน้ำจืดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เป็นสถานที่เดียวในโลกที่เคยพบ “นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร หรือ นกตาทอง” ซึ่งท่านจะได้อ่านประวัติความเป็นมาของนกชนิดนี้ในวารสารฉบับนี้ด้วย ถือเป็นทำความรู้จักกันอีกครั้งกับนกเฉพาะถิ่นของไทยที่มีความพิเศษ และร่วมรำลึกว่าคนไทยเคยผิดพลาดที่ปล่อยให้ชนิดนี้สูญพันธุ์ไปจากโลก ซึ่งเป็นบทเรียนที่สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทยจะไม่ยอมให้มันเกิดขึ้นอีกอย่างแน่นอน

ในฉบับนี้ยังจะนำท่านไปพบกับงานใหญ่ประจำปีของสมาคมฯ คือ เทศกาลดูนกเมืองไทย (Thailand Bird Fair) ซึ่งดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ พ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบัน หัวข้อการจัดงานเทศกาลดูนกเมืองไทย ครั้งที่ 15 ประจำปี 2559 คือ “นกสำ นารักษ์” ซึ่งกำหนดจัดงานระหว่างวันที่ 26 - 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ณ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ เพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภารกิจและกิจกรรมของสมาคม หน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน และองค์กรเครือข่ายที่ทำงานด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั่วประเทศ รวมถึงภาคีเครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้องกับนกและธรรมชาติในต่างประเทศ และทำให้กิจกรรมดูนกและการตระหนักถึงการปกป้องถิ่นอาศัยของนกในธรรมชาติได้รับความสนใจและเป็นที่รู้จักจากประชาชนอย่างกว้างขวางมากขึ้น โดยภายในงานเทศกาลดูนกเมืองไทยประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การนำดูนกเบื้องต้นจากวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถของสมาคม เวทีเสวนาโดยนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญจากทั้งในประเทศและต่างประเทศในงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์นกและถิ่นอาศัยของนก

การนำเสนองานอนุรักษ์ในด้านอื่นๆ พร้อมทั้งกิจกรรมการแสดง การแข่งขันดูนก การแข่งขันแฟนพันธุ์แท้ “นก” กิจกรรม “Night Watch” การวาดภาพระบายสีในหัวข้อที่เกี่ยวกับความสำคัญของนกและธรรมชาติถิ่นอาศัย กิจกรรมการสอยดาวเพื่องานอนุรักษ์ การจัดแสดงสินค้าและผลิตภัณฑ์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและธรรมชาติ รวมถึงการแสดงนิทรรศการและผลงานของภาคีเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานของรัฐ บริษัท ร้านค้า มูลนิธิ ชมรม สมาคมต่างๆ จากในประเทศประมาณ 40 องค์กร และองค์กรอนุรักษ์จากต่างประเทศหลากหลายประเทศอีกประมาณ 20 องค์กรที่เข้าร่วมกิจกรรมจัดบูธแสดงนิทรรศการและผลงาน

สำหรับสมาชิกและอาสาสมัครท่านใดสนใจจะเข้าร่วมสนับสนุนโครงการต่างๆ ของสมาคมฯ หรือสมัครเป็นสมาชิกสามารถติดต่อสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทยโดยตรง ที่เบอร์โทรศัพท์ 02-588-2277 หรือติดตามการแจ้งข่าวจากเว็บไซต์ (www.bcst.or.th) หรือทางเฟซบุ๊ก (www.facebook.com/bcst.or.th) ซึ่งจะมีประชาสัมพันธ์ให้ทราบ ทั้งนี้ท่านมีคำถามใดก็สามารถส่งอีเมลล์สอบถามรายละเอียดได้ที่ bcst@bcst.or.th

พบกันใหม่ในฉบับหน้า สวัสดิ์ครับ ●

น.สพ.ดร.บิณฑ์ ศรีอรุณรัตน์

บรรณาธิการบริหาร

คณะกรรมการสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย

ที่ปรึกษา/กิตติมศักดิ์ : นพ.นิตดา ศรีภัยชัย | ดร.สมัยศึก โสภาสรรค์ | ดร.อาชว์ เตาลานนท์ | ศ.ดร.วราณ บรอกเคิลแมน | ศ.ดร.พีโล พูลสวัสดิ์ | รศ.ดร.สมโภชน์ ศรีโกสามาตร | ดร.ชวาล ทวีทิมรณ์ | ดร. อธิวิทพร ประยูรสิทธิ | นพ.อภิชาติ นานา | เกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา | กมล โกมลสิน | มงคล วงศ์ภักดิ์ | สันทนา ปลื้มชูศักดิ์ | สุธี สุภะรัฐวิกร | สมเกียรติ เจริญสิน | รุ่งโรจน์ จุกมงคล | กวิน ชุตินา | ณรงค์ศักดิ์ ผั่วเจริญ | วิชา พรหมยงค์

กรรมการสมาคม : • **นายกสมาคม** น.สพ.ดร.บิณฑ์ ศรีอรุณรัตน์ • **อุปนายก** นายวัชร อยุธยา • **ปฎิคม** นายวัชร โสภณรัตน์ • **นายทะเบียน** นายอายุวัฒน์ เจริญพัฒนาก • **ประชาสัมพันธ์** น.สพ.เบญจพล หล่อสัญญาลักษณ์ • **เหรัญญิก** นายชาติ สุมานนท์ • **เลขานุการ** ดร.ณณณ์ ผาณิตวงศ์ • **กรรมการฝ่ายอนุรักษ์** นางสาวกฤษณา แก้วปลั่ง | น.สพ.ไพศณิ เล็กเจริญ | น.สพ.เกษตร สุตะระ

เจ้าหน้าที่สมาคม : • **ผู้อำนวยการ** นางสาวณนัสสิน กีบสัน • **ผู้จัดการฝ่ายสำนักงาน** นางสาวสุนันท์ ว่องเจริญ • **เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ** นางสาวอริษฏ์ณัฐบุรุษ บุปผะระกูล • **ผู้จัดการฝ่ายอนุรักษ์** นางสาวทัชยา พิทยานภา • **เจ้าหน้าที่ฝ่ายอนุรักษ์** นายอึ้งกฤษณ์ สะอา • **เจ้าหน้าที่ฝ่ายสมาชิก** นางสาวสิริมาดา นวลสกุล • **เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรม** นายณัฐพล มานะดี • **เจ้าหน้าที่จัดทริป** นายวรารุณ พรหมสวัสดิ์

ออกแบบ/จัดรูปเล่ม : นายปริญญ ปริงค์พันธ์ | princeo77@hotmail.com

Honorary Advisors : Dr.Nadda Sriyabhaya | Dr.Samaisuk Sophasan | Dr.Ajwa Taulananda | Prof.Dr.Warren Y.Brockelman | Prof.Dr.Pilai Poonswad | Assoc.Prof. Dr.Sompoad Srikosamata | Dr.Schwann Tunhikorn | Dr.Teerapat Prayunsit | Dr.Apichart Nana | Kasem Sanitwong Na Ayutthaya | Kamol Komolpalin | Mongkol Wongkalasin | Santana Pleumshoosak | Suthee Supparatvikorn | Somkai Sethin | Roongroj Jukmongkol | Gawin Chutima | Narongsak Phacharoen | Wicha Promyong

Committee : • **Chairman** Dr.Boripat Siriaroonrat, DVM, Ph.D. • **Vice Chairman** Mr.Wachara Yoosawasdi • **Welcomer** Mr.Vattikom Sophonrat • **Registrar** Mr.Ayuwat Jearwattanakorn • **Public Relation** Dr. Benchapol Lorsnyaluck, DVM • **Treasurer** Mr.Chart Sumanon • **Secretary** Dr.Nonn Panitvong, Ph.D • **Conservation Committee** Miss Kritsana Kaewplang | Dr.Paisin Lekcharoen, DVM | Dr.Kaset Sutasha, DVM

Staff : • **Director** Ms. Nancy Gibson • **Administration and Finance Manager** Ms. Sunun Vongcharoen • **Administration Officer** Ms. Apivittanyatong Buppatrakool • **Conservation Manager** Ms. Thattaya Bidayabha • **Conservation Officer** Mr. Ingkayut Sa-ar • **Membership and Activities Officer** Ms. Sirimada Naunsakul • **Volunteer Relations and Activities Officer** Mr Nutthapon Manadee • **Field Trip Officer** Mr. Warawut Promsawat

Design & Layout : Mr.Prin Prangpan | princeo77@hotmail.com

โครงการและกิจกรรมของสมาคมอนุรักษ์นก และธรรมชาติแห่งประเทศไทย

เดือนมิถุนายน – กันยายน พ.ศ.2559

▲ วันที่ 11-12 มิถุนายน พ.ศ. 2559 สมาคมอนุรักษ์นกฯ ร่วมกับ The East Asian-Australasian Flyway Partnership (EAAFP) จัดกิจกรรม การใส่ห่วงขานก (bird ringing) ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จ.เพชรบุรี และฝึกปฏิบัติจากสถานที่จริง ณ โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาลิงแวดล้อมแหลมผักเบี้ย จ.เพชรบุรี โดยมีวิทยากร รศ.ฟิลลิป รวอร์ด จากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลและคุณวรพจน์ บุญความดี ได้รับความสนใจจากสมาชิกสมาคมฯ และนักศึกษาจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นจำนวนมาก

► วันที่ 10 กรกฎาคมพ.ศ. 2559 สมาคมอนุรักษ์นกฯ จัดประชุมสมาชิก ในหัวข้อ “ชนิดไหนใหม่-ยุบ-แยก” โดยวิทยากร รศ.ฟิลลิป รวอร์ด จากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล คุณอิงศุภพร สะอา และอายุวัฒน์ เจียรวัฒนกกน จากสมาคมฯ มีการอำนวยการถ่ายภาพ และสถานการณ์ล่าสุดของสมาคมอนุรักษ์นกฯ ให้สมาชิกทุกท่าน และต่อด้วยการอำนวยการนิทรรศการในเมืองไทย ว่าตกลงตอนนี้มีทั้งหมดกี่ชนิดกันแน่ มีชนิดใดบ้างที่ถูกแยกออกมาใหม่ หรือชนิดใดบ้างที่ถูกยุบรวมกัน รวมทั้งนกชนิดใหม่ที่เพิ่งมีรายงานในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ณ มูลนิธิโลกสีเขียว โดยมีบุคคลทั่วไปและสมาชิกสมาคมฯ เข้าร่วมจำนวน 50 คน

▶ ระหว่างวันที่ 8-14 สิงหาคม พ.ศ. 2559 สมาคมอนุรักษ์นกฯ ร่วมออกบูธจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ภายในงาน “สิทธพรพรรณไม้ เทิดไต้บรมราชินีนาถ ครั้งที่ 10” ณ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร

▲ วันที่ 11-15 สิงหาคม พ.ศ. 2559 เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครจากสมาคมอนุรักษ์นกฯ จัดโครงการค่ายเยาวชนอนุรักษ์นกและธรรมชาติ ครั้งที่ 2 ณ สถานีวิจัยสัตว์ป่าพรุ ป่าฮาลา-บาลา อ.แฉ่ง จ.นราธิวาส ให้กับเยาวชนจากโรงเรียนเวียงสุวรรณวิทยาคม อ.แฉ่ง จ.นราธิวาส จำนวน 30 คน กิจกรรมต่างๆ ภายในค่ายเน้นการให้ความรู้ด้านธรรมชาติวิทยา โดยเฉพาะนกและสิ่งมีชีวิตในท้องถิ่น รวมถึงความสำคัญของระบบนิเวศ เพื่อให้เยาวชนในพื้นที่ได้รู้จัก และเข้าใจถึงความสำคัญของธรรมชาติใกล้ตัว

▲ วันที่ 3-4 กันยายนพ.ศ. 2559 สมาคมอนุรักษ์นกฯ ออกบุญจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ณ ฟอรั่ม ทาวเวอร์ ภายในงาน “โครงการปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การประกวดภาพถ่าย สัตว์มีค่า ป่ามีคุณ” รวมถึงมีการเสวนา ในหัวข้อ “นกกับป่า คุณค่าที่คู่ควรกัน” โดย นสพ.ดร.บริพัตร ศิริอรุณรัตน์ นายกสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย

▲ วันที่ 9-11 กันยายนพ.ศ. 2559 สมาคมอนุรักษ์นกฯ ร่วมออกบุญแนะนำสมาคมฯภายในงาน “ปล่อยนก ปล่อยหรือบาป?” จัดขึ้นโดย สมาคมป้องกันการทารุณสัตว์แห่งประเทศไทย (TSPCA) ณ ห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน กรุงเทพฯ

Birding101

17-18 กันยายน

▲ วันที่ 17-18 กันยายนพ.ศ. 2559 สมาคมอนุรักษ์นกฯ จัดคอร์สอบรมดูนกเบื้องต้น “Birding 101” ณ ห้องศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพ (BACC) และพุทธมณฑล โดยมีวิทยากร คือ อาจารย์สุธี ศุภรัฐวิกร บรรยายในหัวข้อต่างๆเกี่ยวกับการดูนก โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นสมาชิกสมาคมฯ จำนวน 20 ท่าน

▲ วันที่ 26-27 กันยายนพ.ศ. 2559 สมาคมอนุรักษ์นกฯ จัดโครงการ “อบรมดูนกเบื้องต้น แก่เจ้าหน้าที่องค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์” ณ สวนสัตว์เขาหิน โดยผู้เข้าอบรมเป็นเจ้าหน้าที่องค์การสวนสัตว์ จำนวน 50 ท่าน และมีการดูนกภาคสนาม ณ สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) กรุงเทพฯ

birds of
นกล่า

prey
นารักษ์

งานเทศกาลดูนกเมืองไทย ครั้งที่ 15 “นกล่า นารักษ์”

วันที่ 26 - 27 พฤศจิกายน พ.ศ.2559
ณ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ กรุงเทพมหานคร

สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย ดำเนินการจัดงานเทศกาลดูนกเมืองไทย (Thailand Bird Fair) อย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ พ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบัน เพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภารกิจและกิจกรรมของสมาคม หน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน และองค์กรเครือข่ายที่ทำงานด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั่วประเทศ รวมถึงภาคีเครือข่ายองค์กรที่เกี่ยวข้องกับนกและธรรมชาติในต่างประเทศ และทำให้กิจกรรมดูนกและการตระหนักถึงการปกป้องถิ่นอาศัยของนกในธรรมชาติได้รับความสนใจและเป็นที่รู้จักจากประชาชนอย่างกว้างขวางมากขึ้น โดยภายในงานเทศกาลดูนกเมืองไทยประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การนำดู

นกเบื้องต้นจากวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถของสมาคม เวทีเสวนาโดยนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญจากทั้งในประเทศและต่างประเทศในงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์นกและถิ่นอาศัยของนก และการนำเสนองานอนุรักษ์ในด้านอื่นๆ

พร้อมทั้งกิจกรรมการแสดง การแข่งขันดูนก การแข่งขันแฟนพันธุ์แท้ “นก” กิจกรรม “Night Watch” การวาดภาพระบายสีในหัวข้อที่เกี่ยวกับความสำคัญของนกและธรรมชาติถิ่นอาศัย กิจกรรมการสอยดาวเพื่องานอนุรักษ์ การจัดแสดงสินค้าและผลิตภัณฑ์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและธรรมชาติ รวมถึงการแสดงนิทรรศการและผลงานของภาคีเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานของรัฐ บริษัท ร้านค้า

มูลนิธิ ชมรม สมาคมต่าง ๆ จากในประเทศประมาณ 40 องค์กร และองค์กรอนุรักษ์จากต่างประเทศหลากหลายประเทศอีกประมาณ 20 องค์กรที่เข้าร่วมกิจกรรมจัดบูธแสดงนิทรรศการและผลงาน

สำหรับปี พ.ศ.2559 สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย ได้ร่วมมือกับมูลนิธิศึกษาธรรมชาติเขาดินสอ (The Flyway Foundation) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการศึกษานกอพยพ โดยเฉพาะนกในกลุ่มเหยี่ยว เป็นประจำที่เขาดินสอ อ.ปะทิว จ.ชุมพร ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นจุดชมเหยี่ยวอพยพที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งในโลก จึงได้กำหนดหัวข้อการจัดงานเทศกาลดูนกเมืองไทย ครั้งที่ 15 ประจำปี พ.ศ.2559 คือ “นักร้อง นักรัก” ซึ่งกำหนดจัดงานระหว่างวันที่ 26 - 27 พฤศจิกายน พ.ศ.2559 ณ สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ความหมายของนกกินปลาคือนกจำพวกเหยี่ยว (Hawks & Falcons) กว่า 60 ชนิด และ นกฮูกและนกเค้า (Owls) อีกกว่า 20 ชนิด โดยสถานที่จัดงานมีความเหมาะสมเนื่องจากสามารถเดินทางไปได้สะดวก มีประชาชนเข้ามาพักผ่อนออกกำลังกาย และใช้พื้นที่ของสวนอยู่เป็นประจำ รวมทั้งมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ธรรมชาติ โดยทางสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทยได้เริ่มต้นจัดเทศกาลดูนกเมืองไทยที่สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ เป็นครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ.2558 ที่ผ่านมาและได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี

สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทยเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่หวังผลกำไร ซึ่งดำเนินงานด้านการอนุรักษ์นกและถิ่นที่อยู่อาศัยของนก สมาคมอนุรักษ์นกฯ ได้มองเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมดูนกที่สามารถถ่ายทอดไปสู่สังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างกลมกลืนกับการดำเนินชีวิตของเยาวชนและประชาชนทั่วไป เนื่องจากการดูนกทำให้มีความใกล้ชิดและคุ้นเคยกับธรรมชาติ สามารถเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและบุคคลอื่นในสังคมโดยมีนกเป็นสื่อเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ระหว่างกัน นอกจากนี้จะได้ชื่นชมกับความงดงามและความหลากหลายของนกแต่ละชนิดแล้ว การดูนกยังช่วยให้ได้สัมผัสกับความสวยงามและทัศนียภาพของสภาพแวดล้อมรอบตัวอีกด้วย

นับว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถใช้เวลาพักผ่อนได้อย่างมีคุณค่า ยิ่งทั้งการดูนกยังจะมีส่วนช่วยจุดประกายความคิดด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่เยาวชนรุ่นใหม่ให้เติบโตขึ้นในสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ในการจัดงาน

1. เพื่อส่งเสริมให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์นกและธรรมชาติแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไปให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์นกและธรรมชาติ
2. เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลงานกิจกรรม หรือการทำงานในโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์นกและธรรมชาติแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป
3. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการประสานงานกับองค์กรเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศให้เกิดความร่วมมือและเกิดความเข้มแข็งในงานด้านการอนุรักษ์นกและธรรมชาติ
4. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนชาวไทยทราบและให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในประเทศ
5. เพื่อพัฒนาให้งานเทศกาลดูนกเมืองไทยเป็นที่รู้จักทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

กลุ่มเป้าหมาย

1. ประชาชนมากกว่า 5,000 คน ที่เข้าไปพักผ่อนและออกกำลังกายที่สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ
2. นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชนที่สนใจด้านการอนุรักษ์ทั่วไป
3. องค์กรพัฒนาเอกชน ชมรม สมาคม มูลนิธิต่างๆ ที่สนใจงานอนุรักษ์เข้าร่วมสนับสนุนการจัดงาน
4. องค์กรและหน่วยงานภาครัฐที่เข้าร่วมสนับสนุนการจัดงาน
5. บริษัทและร้านค้าที่มีสินค้าเกี่ยวข้องกับการดูนก และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและธรรมชาติ
6. สมาชิกสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย และผู้ได้รับวารสารนกทางชนของสมาคม

7. ผู้เข้าชมสื่อออนไลน์และติดตามเว็บไซต์ www.bcast.or.th และเฟสบุ๊ก www.facebook.com/bcast.or.th
8. กลุ่มองค์กรอนุรักษ์นกและธรรมชาติจากทั่วประเทศรวมทั้งสมาชิกภาคีเครือข่ายจากต่างประเทศ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เยาวชนและประชาชนทั่วไปได้เข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของนก และพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นกในประเทศไทยตามภูมิภาคต่างๆ
2. เยาวชนและประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่สีเขียวภายในเขตเมือง
3. องค์กรเครือข่ายด้านการอนุรักษ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศเกิดความร่วมมือและมีความเข้มแข็งในการทำงานอนุรักษ์ร่วมกัน รวมทั้งมีการแบ่งปันข่าวสารข้อมูลความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน
4. องค์กร หน่วยงาน สมาคม มูลนิธิ ชมรม ฯลฯ ทั้งในประเทศและจากต่างประเทศที่ร่วมกิจกรรมออกนุญจัดนิทรรศการและการแสดงมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น
5. จำนวนสมาชิกใหม่เพิ่มมากขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งรักษาสมาชิกเก่าของสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทยให้คงอยู่

หน่วยงานที่รับผิดชอบและองค์กรร่วมจัดงาน

สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย
มูลนิธิศึกษาธรรมชาติและเขาดินสอ และมูลนิธิสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

กิจกรรมภายในงาน

- กิจกรรมเดินชมนกในสวน (Bird Walk) นำโดย วิทยากรและอาสาสมัครของสมาคมอนุรักษ์นกฯ
- กิจกรรม Night Watch In The City เดินชมสัตว์กลางคืน นำโดย วิทยากรและอาสาสมัครของสมาคมอนุรักษ์นกฯ และกลุ่ม Siamensis
- เสวนาหัวข้อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์นกกล้าเหยื่อ โดย องค์กรเครือข่ายภายในและต่างประเทศ
- กิจกรรมแนะนำร้านอาหาร และสินค้า OTOP ในจังหวัดชุมพร
- กิจกรรมสอนถ่ายภาพนกเค้า และนกกลางคืน โดยกลุ่ม Thai Birder
- ทำความรู้จักนกฮูกด้วยเสียง
- เวิร์คชอปต่างๆ เช่น การวาดภาพนกเบื้องต้น ทำสมุดบันทึกธรรมชาติ สร้างบ้านนก ฯลฯ
- การประกวดวาดภาพพระดับประถมศึกษา ตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น
- การแข่งขันดูนก Junior Bird Race อายุไม่เกิน 15 ปี และ Bird Race สำหรับบุคคลทั่วไป
- การแข่งขัน “แฟนพันธุ์แท้ (กว่า)” ตอบคำถามเกี่ยวกับนกเพื่อชิงรางวัล ระดับมหาวิทยาลัย
- การนำเสนอผลงานและนิทรรศการขององค์กรเครือข่ายอนุรักษ์ทั่วประเทศรวมทั้งองค์กรต่างประเทศ
- กิจกรรมนันทนาการเกี่ยวกับการระดมทุน เช่น สอยดาว และจำหน่ายสินค้าที่ระลึกของสมาคม

ภาพตัวอย่างจากการจัดงานเทศกาลสวนเมืองไทย ครั้งที่ ๑๔ ประจำปี ๒๕๕๘

ใบ ความทรงจำ... ความเปลี่ยนแปลง ของ บึงบอระเพ็ด

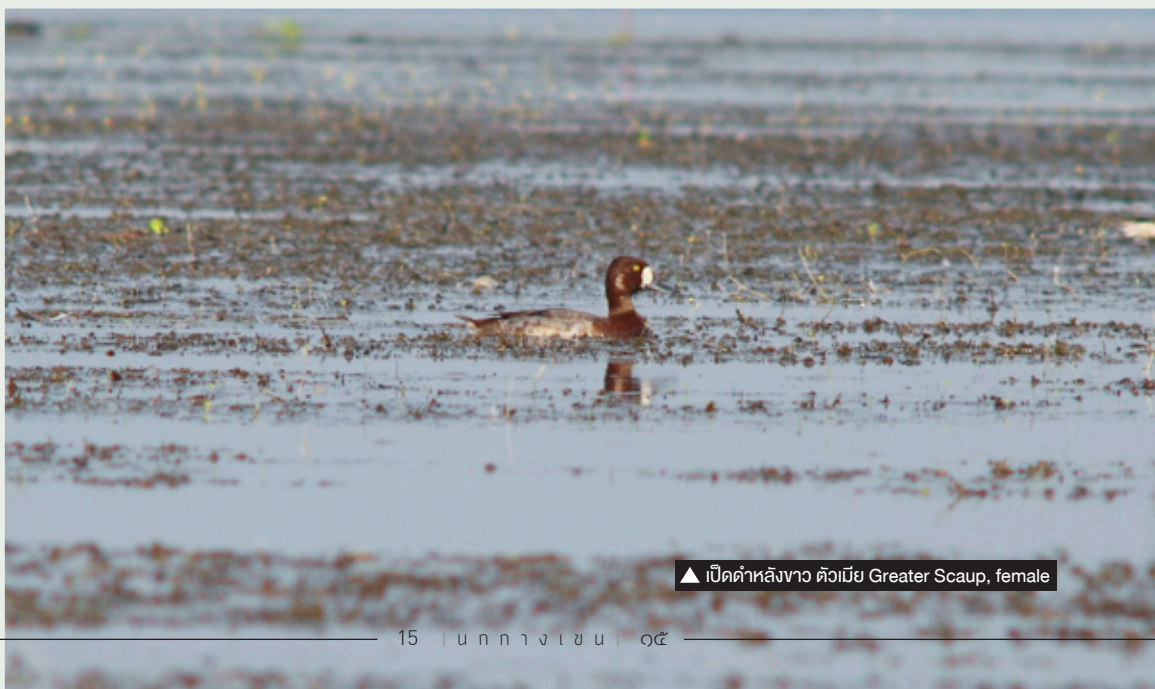
ตั้งแต่กลางปีพ.ศ.2558 ใครได้ไปดูนกที่บึงบอระเพ็ดคงเห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับบึงบอระเพ็ด ปรากฏการณ์ที่เรื่อนำดูนกต้องวิ่งไปตามทางเดินเรือที่เป็นคลองบึงบอระเพ็ดเดิมจะไปจุดไหนก็ต้องวิ่งอ้อมเป็นระยะไกล และบางจุดเรือก็ไม่สามารถเข้าไปได้ ทู่งสาหร่าย-ผ้าแดดหายไ้ ปรากฏทุ่งบัวหลวงและพืชชายน้ำเข้ามาแทนที่ ที่จริงปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นทุกปีเป็นวัฏจักรของน้ำที่ไหลเข้าบึง บางปีมากบางปีน้อย

▲ นกอีแจว Pheasant-tailed Jacana

ปีไหนมากน้ำก็จะท่วมพื้นที่ ปีไหนน้อยปริมาณน้ำก็จะอยู่บริเวณที่กักเก็บได้ ยกเว้นปีพ.ศ.2558 ต่อเนื่องปีพ.ศ. 2559 ไม่มีน้ำไหลเข้าบึงฯ หรือไหลเข้าน้อยมาก พันธุ์พืชในบึงบอระเพ็ดจะเปลี่ยนแปลงไปตามระดับน้ำที่สูงขึ้นและลดต่ำลง รวมถึงระยะเวลาที่ระดับน้ำคงตัวว่านานหรือไม่ ซึ่งจะมีผลต่อการเข้าครอบครองพื้นที่ของพืชแต่ละชนิด และตั้งแต่รัฐบาลมีนโยบายประกันราคาข้าวทำให้เกษตรกรชาวนาหันมาปลูกข้าวกันมากขึ้น จากที่เคยปล่อยให้พื้นที่กร้าง (เมื่อถึงฤดูน้ำหลากพืชขายน้ำหรือพืชใล่งพืชน้ำเข้ามายึดครองพื้นที่) ก็หันมาปลูกข้าวและปลูกมากกว่า 1 ครั้งต่อปี

มีการบุกรุกคืบเข้ามาหาพื้นที่ขายน้ำโดยเฉพาะในฤดูแล้ง โดยอ้างว่าเป็นพื้นที่ทำกินมาก่อน ถึงแม้ว่าทางเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ดจะทำการจับกุมแต่พื้นที่ไหนที่ปรากฏร่องรอยทำนา ทางเขตฯ ก็มักจะอะลุ่มอล่วยให้โดยเฝ้าดูแลไม่ให้มีการขยายพื้นที่ ฉะนั้นจากสังคมพืชลอยน้ำ พืชใล่งพืชน้ำ พืชขายน้ำ กลับกลายมาเป็นพื้นที่เกษตรกรรมนาข้าวและไร่นาแทน เกษตรกรเหล่านี้มีการใช้น้ำจากบึงฯ มากขึ้น ระดับน้ำจึงลดลงอย่างรวดเร็ว ถิ่นที่อยู่อาศัยของนกมีการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงของพันธุ์พืชมีผลต่อความหลากหลายของนกในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด นกบางชนิดหายไปหรือมีจำนวนประชากรลดน้อยลง นกบางชนิดเข้ามาอาศัยและอพยพเข้ามาพักพิงหรือมีประชากรมากขึ้น ในระยะเวลา 10 ปี เมื่อมองด้วยสายตาปกติสภาพพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ดมีการเปลี่ยนแปลงไป

▲ เป็ดดำหลังขาว ตัวเมีย Greater Scaup, female

▲ นกคuckวาค้า Pied Cuckoo

สังคมพืชถิ่นอาศัยของสัตว์มีการเปลี่ยนแปลง แล้วสภาพเหล่านี้มีผลต่อความหลากหลายชนิดของนกหรือไม่ สถานีวิจัยสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ดได้ทำการสำรวจชนิดและประชากรนกตั้งแต่ปีพ.ศ.2548 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยใช้วิธีการเส้นทางสำรวจเหมือนเดิมหรือใกล้เคียงกันตลอดทุกเดือน ได้ข้อมูลจำนวนชนิดและจำนวนประชากรตามภาพ นอกจากนี้ยังได้รวบรวมชนิดนกที่พบในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ดโดยการพบเห็นของเจ้าหน้าที่ของสถานีวิจัยและจากบุคคลอื่น รวมถึงรายงานเอกสารทางวิชาการนำมาจัดทำบัญชีรายชื่อนกที่พบในบึงบอระเพ็ดเป็นระยะ โดยปีพ.ศ.2549 รวบรวมได้ 273 ชนิด ปีพ.ศ.2552 รวบรวมได้ 289 ชนิด ปีพ.ศ.2554 รวบรวมได้ 298 ชนิด และล่าสุดปีพ.ศ.2558 รวบรวมได้ 339 ชนิด

ความหลากหลายชนิดและจำนวนประชากรของนกในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ดมีการเปลี่ยนแปลงไปในรอบปี และ รอบเดือน มีหลายปัจจัยประกอบกันเช่น

1. สถานภาพของนกชนิดนั้น การเป็นนกประจำถิ่นจะสามารถพบได้ตลอดทั้งปี นกบางชนิดเป็นนกอพยพจะสามารถพบได้เฉพาะในช่วงฤดูหนาวคือในช่วงตั้งแต่เดือนกันยายนถึงเมษายน นกบางชนิดเป็นนกอพยพผ่าน นกกลุ่มนี้จะบินผ่านประเทศไทยเพื่อเดินทางต่อไปฝั่งคาบสมุทรมาลายู หมู่เกาะของประเทศอินโดนีเซีย ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์จะสามารถพบในประเทศไทยได้ในช่วงต้นฤดูการอพยพคือช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม และในช่วงปลายฤดูการอพยพคือช่วงมีนาคม

ถึงเมษายน การปรากฏของนกแต่ละชนิดในแต่ละเดือนจึงมีจำนวนชนิดไม่เท่ากัน

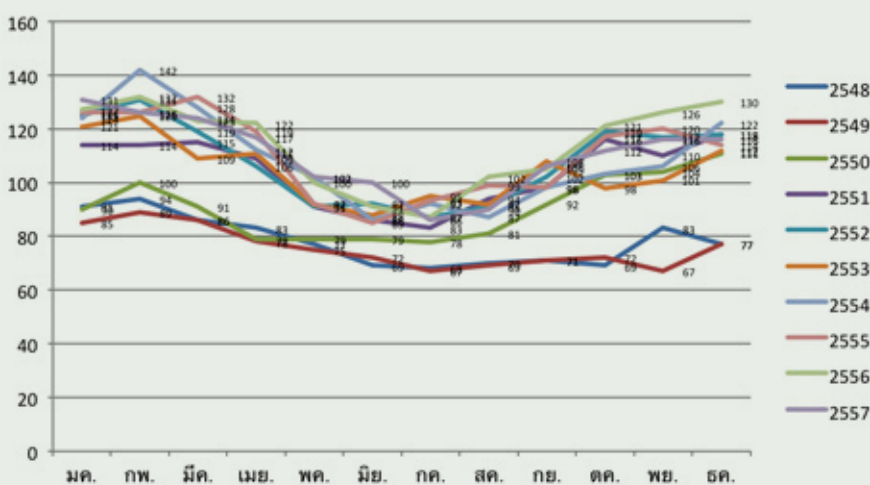
2. ความสมบูรณ์ของถิ่นที่อยู่อาศัย ในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ดมีความหลากหลายของพื้นที่อาศัยซึ่งเหมาะแก่การเป็นที่อยู่อาศัย หากินและการแพร่กระจายพันธุ์ของนกนานาชนิด ความสมบูรณ์ของถิ่นที่อยู่อาศัยจึงเป็นตัวกำหนดความหลากหลายชนิดและจำนวนประชากรด้วย ความหลากหลายและความสมบูรณ์ของถิ่นที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ดมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายปัจจัยประกอบกัน ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญและมีผลกระทบเป็นลูกโซ่ที่ทำให้ถิ่นที่อยู่อาศัยเปลี่ยนไปคือการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำ ระดับน้ำของพื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ดจะขึ้นอยู่กับระบบน้ำทำในรอบปี กล่าวคือน้ำจะเริ่มเข้าสู่ปีประมาณปลายเดือนสิงหาคมและจะสูงสุดในเดือนธันวาคม หลังจากนั้นน้ำจะเริ่มลดลงไปเรื่อย ถ้าปีไหนน้ำเหนือมากน้ำจะท่วมพื้นที่ปีไหนน้ำเหื่อน้อยน้ำที่สะสมน้อยตามไปด้วย

ในปัจจุบันพื้นที่รอบบึงบอระเพ็ดมีการทำเกษตรกรรมโดยเฉพาะการปลูกข้าวเป็นจำนวนมาก และมีการทำเกือบตลอดทั้งปี ทำให้มีการใช้น้ำจากบึงบอระเพ็ดเป็นจำนวนมาก มีการสูบน้ำไปใช้ทำให้ระดับน้ำของบึงมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม น้ำสะสมมีปริมาณน้อยและแห้งลงเร็วกว่าปกติ การเปลี่ยนแปลงระดับน้ำอย่างรวดเร็วทำให้สังคมพืชมีการเปลี่ยนแปลง

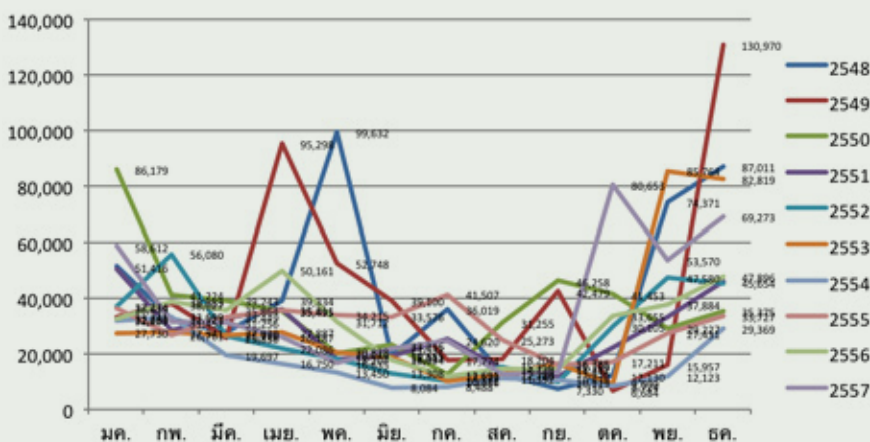
ไป สังคมพืชน้ำถูกแทนที่ด้วยสังคมพืชชายน้ำ พืชหญ้า และพืชบกซึ่งจะมีผลถึงชนิดและประชากรนกที่เข้ามาใช้ประโยชน์ นอกจากนี้จากการที่ดินที่อยู่อาศัยมีการเปลี่ยนแปลงไปทำให้นกอพยพหรือนกอพยพผ่านที่อพยพเข้ามาในพื้นที่ เมื่อถิ่นที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสมนกอพยพก็จะเสาะแสวงหาถิ่นที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมแห่งใหม่ กลุ่มนกอพยพผ่านก็จะบินผ่านเลยไปไม่แวะพักเพื่อสะสมพลังงาน

3. จำนวนประชากรของนกชนิดนั้น เพราะนกชนิดที่มีประชากรมากย่อมมีโอกาสการพบเห็นมากกว่านกที่มีประชากรน้อย

ถึงแม้ว่าเมื่อเรามาดูนกยังบึงบอระเพ็ดและเห็นความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทั้งที่โดยธรรมชาติและมนุษย์ ในแง่ของความหลากหลายชนิดก็ยังคงพบนกชนิดใหม่ของพื้นที่ตลอดเวลา อาจเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการ และบึงบอระเพ็ดก็ยังครองรับประชากรนกโดยเฉพาะกลุ่มนกน้ำทั้งที่เป็นนกประจำถิ่นและนกอพยพได้ดีเสมอมา แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก็คงมีผลกระทบต่อนกด้วย โดยเฉพาะนกที่ต้องการถิ่นที่อยู่อาศัยเฉพาะตัว ซึ่งข้อมูลที่สถานีได้เก็บรวบรวมไว้ น่าจะสามารถวิเคราะห์เป็นรายชนิดของนกได้ แต่คงต้องใช้เวลา และถ้ามีโอกาสจะนำเสนอต่อไป ●

กราฟ แสดงจำนวนชนิดนกในบึงบอระเพ็ดเรียงตามรายเดือน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 - 2557

กราฟ แสดงประชากรนกในบึงบอระเพ็ดเรียงตามรายเดือน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 - 2557

Beautiful Wings of Eastern Java

ดูนกป่าหนาว ใต้เงาภูเขาไฟ บนแผ่นดินชวาตะวันออก

แวะเข้ามาเล่าเรื่องการเดินทางดูนกให้อ่านกันอีกครั้ง จริงๆ สถานที่ที่จะแนะนำในครั้งนี้อยู่ไม่ใช่ว่าจะดูนกในระดับประเทศที่โด่งดังมากนัก แต่สำหรับนักดูนกท้องถิ่นในละแวกเมืองมาลัง (Malang) แล้ว “สวนพฤกษศาสตร์ราเดนซอเออร์โย” น่าจะเป็นจุดดูนกที่น่าสนใจไม่น้อยทีเดียว

ก่อนที่จะไปทำความรู้จักแหล่งดูนกแห่งนี้ เราลองมาทางแผนที่แล้วดูซิว่าสถานที่แห่งนี้อยู่ตรงไหน และ

เดินทางไปอย่างไร สวนพฤกษศาสตร์ราเดนซอเออร์โย หรือชื่อในภาษาอินโดนีเซียเรียกว่า “Taman Hutan Raya R. Soerjo” Taman Hutan Raya แปลตรงตัวง่าย ๆ ก็คือ สวนพฤกษศาสตร์ ส่วน R. Soerjo เป็นชื่อย่อมาจากคำว่า Raden Soerjo ครั้น จำได้คร่าว ๆ ว่ามาจากชื่อบุคคลสำคัญท่านหนึ่งของเมืองมาลัง แต่มีชื่อย่อออกว่านั่นให้เรียกคือ “Tahura R. Soerjo” ถ้ามาถึงเมืองมาลังแล้วถามคนพื้นที่ไม่รู้จักอีกก็บอกเค้าไปว่าจะไป “บ่อน้ำร้อนจักร์ Pemandian Air Panas Cangar หรือ Cangar Hot Spring” ละกัน ที่ตั้งก็อยู่ห่างมาจากตัวเมืองมาลังไม่ถึง 30 กิโลเมตรครับ ส่วนเมืองมาลังก็เดินทางมาง่ายมากจากเมืองไทยบินตรงสู่เมืองสุราบายา (Surabaya) ซึ่งเป็นเมืองเอกของจังหวัดชวาตะวันออก (Jawa Timur) บนเกาะชวา ประเทศอินโดนีเซีย แล้ววิ่งลงใต้ ประมาณ 90 กิโลเมตรนิด ๆ ก็จะถึงเมืองมาลัง (Malang) ซึ่งเป็นเขตบริหารที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดชวาตะวันออก

Tahura R. Soerjo แห่งนี้มีสภาพแวดล้อมเป็นภูเขาสูงระดับ 1,600 เมตรจากระดับน้ำทะเล ป่าดิบแน่นชนิดแบบทางใต้ผสมทางเหนือของเรา บอกไม่ถูกครับ มีเหวลึกและถนนลาดชัน อยู่ภายใต้เงาของภูเขาไฟแฝดแห่งมาลังชื่อว่า เมทาร์จูน-เวลีรัง (Gunung Arjuno-Welirang)

ที่มีความสูงถึง 3,300 เมตรจากระดับน้ำทะเล และ 3,156 เมตร ตามลำดับ ยังคงมีวันพวยพุ่งและมีการปะทุอยู่ตลอดเวลา แต่ไม่มีอันตรายอะไรมากนัก มีบ่อน้ำร้อนจักรเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่ชาวเมืองมาลงและในละแวกใกล้เคียงมักเดินทางมาพักผ่อนหย่อนใจกันตลอดทั้งวัน แคมป์เข้าพื้นที่ก็ถูกมาก หากเคาะมาเป็นราคาไทยก็แค่ 17 บาท เปิดให้บริการตั้งแต่เวลา 07.00 – 16.00 น. ของทุกวัน อากาศโดยเฉลี่ยหนาวถึงหนาวมาก อากาศคล้ายๆ กับยอดดอยอินทนนท์บ้านเรา บางครั้งอาจเจอฝนตกเป็นละอองบ้างแต่ก็ตกลงมาไม่นานเดียวก็หยุด เส้นทางดูนกของที่นี่ก็ไม่สลับซับซ้อน เดินดูนกกันบนถนนลาดยางเส้นหลัก หรือไม่กี่หลบร้อนเข้าเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่ทางสวนพฤกษศาสตร์ได้จัดไว้ให้

จากด่านเก็บค่าธรรมเนียมลงไปบ่อน้ำร้อนเดินลงไปไม่กี่ไกลมาก แต่ด้วยเป็นเส้นทางที่คนเดินขึ้นและลงตลอดเวลาจึงไม่เหมาะเท่าไรที่จะแวะดูนก ถ้าให้ดีก็หลบมาบริเวณชายป่า และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

▲ Blue Nuthatch

นกในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นนกที่เรามักเรียกติดปากว่า นก “Endemic” ซึ่งหมายถึงนกเฉพาะถิ่นที่มีแต่ที่นี้แห่งเดียวเท่านั้น ในที่นี้ก็คือพบเฉพาะบนเกาะชวาเท่านั้น ชื่อนกหลาย ๆ ชนิดก็จะนำหน้าด้วย Javan หรือไม่กี่ Sunda เป็นการบ่งชี้เฉพาะว่าพบได้ที่นี้เท่านั้น ส่วนสัตว์ป่าที่พบได้ง่ายและมีโอกาสพบได้ที่นี้ คือ ค่างชวา (Javan Langur) หรือที่นี้ว่า “ลูตุงบูเต็ง Lutung Budeng” เป็นสัตว์เฉพาะถิ่นอีกชนิดของเกาะชวา มีขนยาวสีดำ หน้าตาเหมือนคนแก่ผมหยาบ มักพาฝูงเล็กๆ ออกมารับแสงแดดยามเช้าหรือมีกิจกรรมหากินในช่วงกลางวัน ริมถนนเส้นที่ตัดผ่านสวนพฤกษศาสตร์

นกที่พบในสวนพฤกษศาสตร์ส่วนใหญ่ก็สามารถพบได้ในพื้นที่ส่วนต่างๆ ของเกาะชวาเช่นกัน เช่น นกกระเด็นชวา Javan Kingfisher เป็นนกรับแขกบริเวณลานจอดรถ หน้าตาคล้ายนกกระเด็นอกขาวแต่มีขนาดใหญ่กว่า นกไต้ไม้สีน้ำเงิน (Blue Nuthatch) น่าจะเป็นนกชนิดแรกๆ ที่ได้พบเห็นหากมาที่นี่ แม้จะเป็นนกที่หายากมากในบ้านเรา แต่นกชนิดนี้กลับหาง่ายและมีจำนวนตัวต่อฝูง มากกว่า 20 ตัว ในแต่ละครั้ง Indigo Flycatcher นกจับแมลงที่มีสีฟ้าสดใสสวยงาม คล้ายๆ นกจับแมลงสีฟ้าทองขาวบ้านเรา บริเวณชายป่าบางครั้งก็จะพบ Birds Wave หรือคลื่นนกอยู่เรื่อยๆ เป็นนกขนาดเล็กที่ส่วนใหญ่เป็นนกเฉพาะถิ่น เช่น นกกระจับ

▲ Javan Langur

▲ Indigo Flycatcher

▲ Sunda Minivet

▲ Sunda Cuckooshrike

▲ Javan Whistling-thrush

ภูเขา (Mountain Tailorbird), นกกระจัดภูเขา (Mountain Leaf Warbler), Sunda Warbler ขนาดและหน้าตาเจ้าตัวนี้คล้ายๆ นกกระจอยกระหม่อมแดง, นกเสื้อแมลงปีกแดง (Pied Shrike Babbler), นกเสื้อแมลงแมลงหน้าสีตาล (Chestnut-fronted Shrike Babbler), Javan Fulvetta, นกดีดใหญ่ Great Tit, นกแขว่งเทา Ashy Drongo, นกเขนน้อยปีกดำ Black-winged Flycatcher-shrike ที่นี้พบได้ง่ายมาก, Sunda Minivet เป็นนกพญาไฟเฉพาะถิ่นชาว พบเห็นได้ทั่วไป, Sunda Cuckooshrike และนกขี้เก๋ป็นธุ์ชาว Javan Cuckooshrike

เมื่อหลบร้อนเข้าเส้นทางศึกษาธรรมชาติ นกก็จะเปลี่ยนเป็นประเภทนกมดๆ แบบนกกินแมลง (Babblers)

ซึ่งหลายตัวก็หายากมากในบ้านเราแต่ที่นี้พบเจอได้ไม่ยาก เช่น นกกินแมลงปากหนา Horsfield's Babbler, นกกระจ่างหลังแดง Chestnut-backed Scimitar-Babbler, นกจู้เต็นจิ๋ว Pygmy Wren Babbler, นกปีกสั้นเล็ก Lesser Shortwing, นกจับแมลงหน้าผากขาว Snowy-browed Flycatcher นกหลาย ๆ ชนิดที่พบเจอในบ้านเราก็คงได้ที่นี้เช่นกัน อย่างเช่น นกจับแมลงหัวเทา Grey-headed Canary Flycatcher นกจับแมลงเล็กขาวดำ Little Pied Flycatcher ซึ่งจริง ๆ แล้ว ในเส้นทางศึกษาธรรมชาติเส้นนี้มีรายงานพบนกเป็ดน้ำที่มีสีสันจัดจ้านอยู่หลายชนิดแต่เราไม่เจอพวกเขาเลย และนกไฮไลต์ที่เราบอกว่ามาถึงที่นี้แล้วไม่ได้เจอกันง่าย ๆ คือ นกขุนแผนอกสีส้ม Orange-breasted Trogon แม้บ้านเราจะหาได้ไม่ยากแต่ที่นี้ถือเป็นของหายาก ส่วนนกเฉพาะถิ่นอื่นๆ ที่น่าสนใจ เช่น Crescent-crested Babbler เป็นนกกินแมลงที่มีสีสันสวยงามมากชนิดหนึ่ง Javan Whistling-Thrush เป็นนกเอี้ยงถ้ำเฉพาะถิ่นของเกาะชาว Blood-breasted Flowerpecker นกกาฝากที่มีอกสีแดงสดใส หน้าตาคัลล้ายๆ นกกาฝากอกเพลิง White-flanked Sunbird, Sunda Forktail นกทางเขนน้ำเฉพาะถิ่นมักได้ยินเสียงร้องใส มาจากลำธาร Javan Tesia นกจูนจู่เฉพาะถิ่นชาว

▲ WatuOndo Bridge

▲ Black-winged Flycatcher-shrike

และ Olive-backed Tailorbird นกกระเจี๊ยบเฉพาะถิ่น เมื่อเดินออกมาจากเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ก็สามารถออกไปบรรจบกับถนนลาดยางเส้นหลัก เดินเลี้ยวไปทางขวาอีกประมาณ 500 เมตร ก็จะถึงสะพานวาคูออนโด (Watu Ondo Bridge) ซึ่งทั้งสองข้างทางเต็มไปด้วยไม้ยืนต้นแน่นชนิด สะพานแห่งนี้เป็นสะพานที่สร้างเชื่อมแนวเขาแคบ ๆ สองช่วงบนหุบเหวสูง มองเห็นลำธารด้านล่างอยู่ไกล ๆ ผมชอบป่าบริเวณนี้มาก เพราะ

▼ Tawny-breasted Parrotfinch

มองออกไปได้ไกลสุดสายตาและเป็นอีกจุดที่สามารถพบการดูดำ (Garuda) หรือ Javan Hawk Eagle ได้ไม่ยาก ซึ่งเป็นนกเฉพาะถิ่นของชวาและยังถือเป็นนกประจำชาติของอินโดนีเซียด้วย ชายป่าใกล้ ๆ มีเหยี่ยวรัง Crested Serpent Eagle เกะกิงไม่ให้ดู Dark-backed Imperial Pigeon, Flame-fronted Barbet มากับเวฟของ Orange-spot Bulbul และ Sunda Bulbul ซึ่งทั้งสามชนิดเป็นนกเฉพาะถิ่นที่พบได้ไม่ยากของเกาะชวา

สำหรับที่นี่ผมขอยกให้นกชนิดหนึ่งเป็นที่สุดของทริปนี้เลยก็ได้ คือ Tawny-breasted Parrotfinch หน้าตาเหมือนกับนกกระดิดเขียว แต่บริเวณท้องจะเป็นสีปนแห้ง เทียบสีกันแล้วนกกระดิดเขียวบ้านเราสวยกว่ามาก แต่สำหรับที่นี่ ถือเป็นนกที่พบได้ยากมาก ปกติจะพบเจอในพื้นที่ชาวตะวันตก ในวันที่เรากับนักดูนกท้องถิ่นชื่อ Heru Caryano ดูเขาตื่นเต้นมากกับการเจอนกชนิดนี้ ซึ่งเราก็ถ่ายภาพเป็นหลักฐานไว้ได้ ขณะที่นกเกาะพักบนกิ่งไม้หลังจากขึ้นมาจากลำธาร การพบครั้งนี้เป็นรายงานแรกของพื้นที่ เจอทั้งหมด 2 ตัว แต่ผมเจอมากกว่า 1 ครั้ง เพราะเจอในเวฟอีก 1 ตัว ยังคุยกันเป็นใจกับนักดูนกท่านนี้ว่า ถ้าให้เลือกถ่ายนกได้ไม่เสียเงินกับนกกระดิดเขียวท้องสีปนตัวนี้เราเลือกถ่ายเจ้าได้ไม่ดีกว่า เพราะบ้านเราหาดูยากมาก

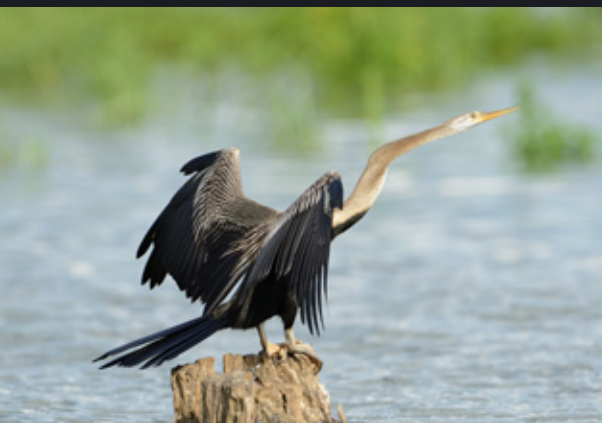
สุดท้ายนี้ ต้องขอขอบคุณผู้อ่านที่น่ารักทุกท่าน ผมเพียงทำหน้าที่นำเรื่องราวบางส่วนที่ได้พบเจอมาถ่ายทอดให้เข้าใจและรับรู้แบบง่าย ๆ กับแหล่งดูนกในประเทศบ้านใกล้เรือนเคียง ที่นี้อาจไม่ใช่แหล่งดูนกยอดนิยมระดับโลก แต่ที่นี่เป็นชุมทรัพย์ใหม่ที่รอคอยนักชูดทองเช่นท่านมาเยือนซักครั้ง มาสัมผัสกับอากาศหนาว ๆ มารับละอองฝนปรอย ๆ มาแช่น้ำร้อนให้ผ่อนคลาย ความสุขเล็กๆ ที่ได้เดินดูนกไป พุดคุยกันไป ความสุขที่ตัวเงินมหาศาลหาซื้อไม่ได้ ...แค่นี้ก็กำไรมากพอแล้ว

ขอบคุณครับ ●

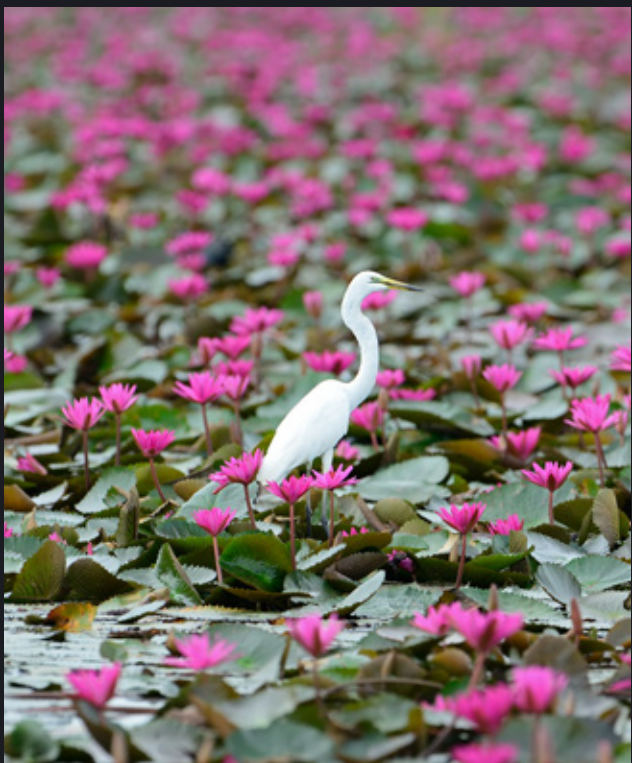
▲ นกกระสาแดง Purple Heron

◀ นกกระทุง Spot-billed Pelican

นกอ้ายจิ้ง Oriental Darter ▲

นกยางไทยใหญ่ Great Egret ▶

▲ เปิดคำหัวคำ Baer's Pochard ตัวผู้ (งวา) ตัวเมีย (ซ้าย)

◀ เปิดคำหัวสีน้ำตาล ตัวผู้ Ferruginous Pochard, male

เปิดปากพล้อง Northern Shoveler ตัวผู้ (ซ้าย) ตัวเมีย (งวา) ▲

เหยี่ยวออสเปิล Western Osprey ►

▲ นกเจ้าฟ้าหญิงสิริสวส จน-ยังมีชีวิต
โดย H.E. McClure

นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร

ชื่อภาษาไทยมาจากชื่อพระนามสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร ซึ่งเป็นพระยศเดิมของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นการเฉลิมพระเกียรติแด่พระองค์ท่านซึ่งสนพระทัยในธรรมชาติศึกษามาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ นกชนิดนี้มีชื่อท้องถิ่นว่า “นกตาพอง” มีชื่อภาษาอังกฤษว่า White-eyed River-martin และชื่อวิทยาศาสตร์ *Eurochelidon sirintarae* เป็นนกชนิดใหม่ของโลกที่ถูกค้นพบเฉพาะถิ่น ณ บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ประเทศไทยเท่านั้น

การค้นพบนกชนิดนี้เริ่มเมื่อปีพ.ศ.2510 เมื่อศูนย์รวบรวมวัสดุอุเทศ สถาบันวิจัยเทคโนโลยีวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย ได้เข้าเป็นสมาชิกของโครงการสำรวจสัตว์ย้ายแหล่งทางพาริวิทยา (Migratory Animals Pathological Survey= MAPS) ซึ่งเป็นโครงการระหว่างประเทศที่ศึกษาการอพยพของนก โดยดักจับนำมาตรวจเลือดและเก็บประวัติภายนอก จากนั้นสวมห่วงขาซึ่งจะ

ทำให้รู้เส้นทางการอพยพ อันเป็นการป้องกันโรคต่าง ๆ ได้หากมีการระบาดของโรคในอนาคต ซึ่งบึงบอระเพ็ดก็เป็นหนึ่งในพื้นที่ศึกษาของโครงการนี้

เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2511 ชาวบ้านที่รับจ้างโครงการนี้จับนก ได้นำนกมามอบให้ประมาณ 700 ตัว โดยส่วนใหญ่เป็นนกนางแอ่นชนิดต่าง ๆ แต่มีนกเพียงตัวเดียวที่มีลักษณะและอุปนิสัยต่างจากนกอื่นจึงถูกนำมาเลี้ยงไว้ก่อน ในวันต่อมาก็พบนกชนิดนี้อีกตัวปะปนมากับนกอื่น หลังจากที่ยังนกทั้ง 2 ไว้ในกรงได้ไม่นาน นกก็ตายลงจึงถูกนำไปสต๊าฟไว้ และวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ปีเดียวกันก็จับนกชนิดนี้ได้อีก 7 ตัว

จากการศึกษาลักษณะภายในของนก โดยเฉพาะหลอดคอพบว่าไม่เหมือนกับนกนางแอ่นทั่วไป แต่คล้ายกับนกนางแอ่นเทียมคองโกในสกุล *Pseudochelidon* โดยเฉพาะลักษณะภายนอกนั้นคล้ายกัน แต่สีปาก สีตาและหางแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ซึ่งบ่งบอกว่านกทั้งสอง

▲ นกเจ้าฟ้าหญิงสิริสวัสด์พฟ
โดย นายสัคว์เพทย์เกษศร สุตตะ-

◀ ภาพวาดนกเจ้าฟ้าหญิงสิริส
โดย นายเพทย์บุญส่ง เลว-กุล

ลักษณะทั่วไปเป็นนกขนาดเล็กมาก ขนหางคู่กลางอาจยาวถึง 8.75 เซนติเมตรหรือมากกว่า ตัวเต็มวัยสีจะออกดำหรือดำเหลือบน้ำเงินเข้ม ตรงบริเวณหน้าผากมีขนดำคล้ายกำมะหยี่ มีลายพาดสีขาวที่ตะโพก ปากสีเหลือง นัยน์ตาและม่านตา

สีขาว มีสีชมพูเรื่อๆ ในวงในม่านตา รอบดวงตามีวงสีขาวเข้มและขาสีชมพู ขนหางสั้นกลมมน โคนหางสีขาว มีแถบขนลักษณะคล้ายเส้นลวดยื่นออกไปจากขนหางคู่กลาง ขนปีกด้านล่างสีน้ำตาลขีด ส่วนนกตัวไม่เต็มวัยคล้ายนกโตเต็มวัยแต่หัวและลำตัวด้านล่างเป็นสีน้ำตาลเข้ม บริเวณคอหอยสีจะจางกว่า ไม่มีแถบขนออกจากหางคู่กลางหรือมีก็สั้นกว่าของตัวเต็มวัย

เป็นนกที่พบเฉพาะประเทศไทยเท่านั้น มีรายงานพบเพียงแห่งเดียวที่บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมีนาคม ซึ่งเป็นช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย อาจสูญพันธุ์ไปแล้ว เพราะไม่มีรายงานที่เชื่อถือได้มาตั้งแต่ปีพ.ศ.2514 จวบจนปัจจุบัน ●

ชนิดมีนิเวศวิทยาในการหาอาหารแตกต่างกันมาก โดยนกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธรอาจจะสามารถกินเหยื่อที่มีขนาดใหญ่กว่ามาก อีกทั้งมุมปากก็พองและแข็ง ดินและเล็บใหญ่แข็งแรงกำยำ ผิดปกติสำหรับนกที่หากินในอากาศ อีกทั้งสัดส่วนร่างกายก็แตกต่างกันอีกด้วยซึ่งบอกถึงนิสัยการสร้างรังต่างกัน แสดงว่าเป็นนกคนละชนิดแน่นอน แต่จะตั้งชื่อว่าอะไรนั้น ในครั้งแรกคณะนักวิจัยตั้งใจจะใช้ชื่อนกใหม่ตามพระปรมาภิไธยในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อเทิดพระเกียรติแด่พระองค์ท่าน แต่ผู้ใหญ่หลายท่านลงความเห็นว่าเป็นการไม่บังควร จึงขอพระราชทานพระนามสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร เพื่อดังเป็นชื่อนกชนิดใหม่ของโลก

10

เรื่องที่คุณไม่รู้ เกี่ยวกับนกเค้า

10 FUN FACTS ABOUT OWLS

▲ นกเค้าป่าสีน้ำตาล Brown Wood Owl

รู้จัก “นกเค้า” กันไหมเอ่ย? แก้งนกฮูก นกแสกตาโต หน้าบาน ๆ เหมือนจานดาวเทียมนั่นล่ะ มาทำความรู้จักนกกลุ่มนี้ให้มากขึ้นพร้อมกันเลย

1. กระฉับกระเฉงยามค่ำคืบ

นกเค้าเกือบทุกชนิดที่พบในประเทศไทยหากินตอนกลางคืนจนเกือบรุ่งสาง มีเพียงบางชนิดที่มักหากินในช่วงกลางวันด้วย เช่น นกเค้าจุด (Spotted Owlet) นกเค้าโมงหรือนกเค้าแมว (Asian Barred Owlet) และ นกเค้าแคว (Collared Owlet)

Not all owl species are nocturnal. How often an owl is seen during the day depends on the seasonal amount of daylight and darkness, food supplies and habitat.

2. นกเค้าเป็นนกนักล่า

มันจับสัตว์อื่นกินเป็นอาหาร มันกินสัตว์แทบทุกกลุ่มที่จับได้ นอกจากหนูตามบ้านและท้องนาแล้ว นก กบ เขียด หรือสัตว์มีพิษอย่างงูก็ถูกมันจับกิน รวมไปถึงแมลง

ชนิดต่าง ๆ ด้วย นกเค้าบางกลุ่มล่าปลาเป็นอาหารหลักคือ นกทิดทือ (Fish Owl)

Owls are carnivorous. They eat rodents, small or medium sized mammals, nocturnal insects, fish and other birds.

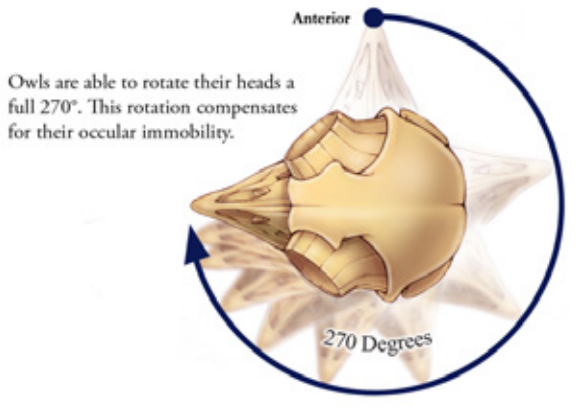
3. บินได้สุดเงียบ

นกเค้าหลายชนิดมีขนปกคลุมตัวที่อ่อนนุ่มและขอบขนปีกเป็นซี่หวี ทำให้บินได้เงียบ กว่าเหยื่อจะรู้ตัวก็ตกอยู่ในกรงเล็บของมันเสียแล้ว

They're Silent Killers. Special hooks on the front of the owl's wing feathers act as airflow silencers while “fraying” on the trailing edges and offer the silent flight that allows the owl to swoop behind prey undetected.

4. หมุนคอได้ถึง 270 องศา

เราจึงเห็นนกเค้าหันหน้ามามองด้านหลังได้อย่างง่ายดาย โดยไม่ต้องขยับตัว (ไม่ใช่ “นกผี” แน่แน่นอน ไม่ต้องตกใจไป)

Owls turn their heads up to 270 degrees, but they cannot turn their heads all the way around. In order to perform this task, their necks contain 14 vertebrae, rather than the usual seven found in “normal” birds.

5. ฮ.นกฮูกจิ้งจาดำ

ลูกตาของนกเค้ายัดติดกับกระดูกเบ้าตา ทำให้นกกลุ่มนี้กลอกตาไป-มาไม่ได้ ถ้าต้องการเปลี่ยนทิศทางการมองเห็น นกต้องเอียงคอหรือหมุนใบหน้าเป็นวงกลมแทน ดวงตากลมโตมีเซลล์รับแสงรูปแท่งที่ไวต่อ

การมองเห็นในสภาพแสงน้อยหรือตอนกลางคืน ดวงตาขนาดใหญ่มีผลให้รับรู้แสงมีขนาดใหญ่ไปด้วย ทำให้มันสามารถมองเห็นเหยื่อได้เป็นอย่างดี และตำแหน่งดวงตาที่อยู่ด้านหน้าเหมือนกับคนเรา ทำให้นกกลุ่มนี้ประเมินระยะทางของเหยื่อได้

An owl's eyes are extremely large and nearly touch inside the head. Owl eyes are also completely immobile and cannot be considered true “eye balls,” since they're actually tube-shaped. Binocular vision lets owls fully focus on their prey and boosts their depth perception.

6. หูทั้งสองข้างไม่เท่ากัน

นกเค้าหลายชนิดมีช่องเปิดหูอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ตรงกัน เช่น นกแสกที่ช่องเปิดหูทางด้านขวาจะอยู่สูงกว่าทางด้านซ้าย และเอียงไปด้านหลังมากกว่าทำให้การรับฟังเสียงของหูทั้งสองข้างเกิดขึ้นไม่พร้อมกัน มันจึงแยกแยะตำแหน่งและที่มาของเสียงได้แม่นยำ

Several owl genera have asymmetrical ears, located at different heights on the owl's head. This allows the owl to pinpoint the location of sounds in multiple dimensions.

▲ นกเค้าจุด Spotted Owlet

▲ นกเค้าหู หรือ นกฮูก Collared Scops Owl

7. นกเค้าแมวมีหูเหมือนแมว

จริงหรือ? ที่เราเห็นนกเค้าบางชนิดมีขนยื่นยาวบนหัว มองดูคล้ายใบหู นั่น แท้จริงแล้วนกไม่มีใบหู มีเพียงช่องเปิดหูเท่านั้น ขนคล้ายหูของนกเค้าใช้แสดงอารมณ์ได้ เช่น แสดงพฤติกรรมข่มขวัญคู่แข่งที่มาบุกรุกอาณาเขต และช่วยพรางตัวโดยยึดตรงเนียงไปกับเปลือกไม้ได้ด้วย

Several owls species have “ear” tufts on their heads but they aren’t ears at all. These tufts of feathers may indicate the bird’s mood, help keep it camouflaged or be used to show aggression.

8. มีกรงเล็บเป็นอาวุธ

กรงเล็บของนกเค้าคมมาก มีสี่นิ้ว ในนกแสกด้านข้างของเล็บที่สามจะมีสันคมเหมือนสันมีด เหลือจึงตายคาอุ้งเล็บของนกเค้าเลยทีเดียว

Owls have zygodactyl feet with two toes pointing forward and two toes pointing backward, and all their toes have powerful talons.

9. นกเค้ากับความเชื่อเป็นของคู่กัน

ความเชื่อของคนผูกพันกับนกเค้ามายาวนาน เช่น ในไทยเชื่อว่า บรรดานกเค้า เป็น “นกผี” เจอแล้วจะโชคร้าย หรือมีคนตาย ในขณะที่คนอินเดียขนานนามว่า นกเค้าเป็น “เทพแห่งความอุดมสมบูรณ์” เช่นเดียวกับที่ฮอกไกโด ประเทศญี่ปุ่น คนที่นั่นถือว่า นกเค้า Blakiston Fish Owl เป็นเทพเจ้าแห่งหมู่บ้าน

Owls have long been a part of human folklore and legend. They have been found in cave paintings in France and in Egyptian hieroglyphics. Today, owls have held a variety of symbolic roles in culture

and have represented misfortune, death, prosperity, and wisdom.

10. เป็นนกเค้า อยู่ยากบอกเลย!

มีหลายภัยคุกคามที่ทำให้นกเค้าลดจำนวนไปอย่างรวดเร็ว ทั้งพื้นที่อาศัยลดลง การใช้สารกำจัดศัตรูพืชในการเกษตรส่งผลกระทบต่อพวกมัน เพราะนกเค้าเป็นนกกินล่าในอันดับสูงสุดของห่วงโซ่อาหาร ไฟฟ้าช็อตจากการเกาะกับสายไฟ ถูกรถยนต์ชนบนถนน บ้าง การจับลูกนกหรือนกตัวเต็มวัยมาขายเป็นสัตว์เลี้ยง และความเชื่อในด้านลบว่า นกเค้าเป็นสัญลักษณ์ของวิญญาณผู้วายชนม์ นำความตายมาสู่ผู้พบเห็น นกเค้าของเราเลยอยู่ยาก โดนทั้งยังด้วยปืน ทำลายรัง ทำลายถิ่นอาศัย ฯลฯ

The biggest threats to owls are habitat loss, pesticides and human persecution because of negative superstitions. Vehicle collisions, wire fences and even well-meaning birders can also be hazardous to owls. ●

เอกสารอ้างอิง

Ron Harlan. 2013. 10 Awesome Facts About Owls. Downloaded from <http://listverse.com/2013/09/15/10-awesome-facts-about-owls/> on 01/11/2015.

Melissa Mayntz. 2015. 20 Fun Facts About Owls. Downloaded from <http://birding.about.com/od/birdprofiles/a/20-Fun-Facts-About-Owls.htm> on 01/11/2015.

โครงการประเมินและติดตาม ตรวจสอบพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก และความหลากหลายทางชีวภาพ (IBAs) ในประเทศไทย ตอนที่ 1

หลักการและเหตุผล

สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทยเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนและเป็นภาคีเครือข่ายของ BirdLife International ซึ่งจัดพิมพ์หนังสือบัญชีรายชื่อพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นกในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2547 (ค.ศ. 2004) และหนังสือที่สำคัญนี้ได้ถูกนำมาใช้สนับสนุนการวิเคราะห์ Key Biodiversity Areas (KBAs) 114 แห่งในประเทศไทยนอกจากนี้บัญชีรายชื่อ IBAs 62 แห่งในประเทศไทยยังช่วยสนับสนุนองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยให้มากขึ้น โดยระบุพื้นที่คุ้มครองที่มีความสำคัญอย่างเป็นทางการ แต่ในปัจจุบันมี IBAs เพียง 42 แห่ง ที่มีพื้นที่เกือบทั้งหมดถูกคุ้มครองอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้โครงการ IBAs อยู่ในยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ระดับโลกที่สำคัญของ BirdLife International ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตาม ตรวจสอบ และทำให้การคุ้มครองพื้นที่เหล่านี้ไม่ใช่เพื่อนเท่านั้น แต่ยังทำเพื่อสัตว์ป่าที่อยู่ในพื้นที่นั้นทั้งหมดด้วย

นก เป็นตัวชี้วัดความหลากหลายทางชีวภาพที่มีประสิทธิภาพในกลุ่มสิ่งมีชีวิตโดยเฉพาะเมื่อนำมาใช้ในการกำหนดพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ ทำให้มั่นใจว่าสัตว์และพืชอื่น ๆ จำนวนมากจะอยู่รอดเหมือนกัน อย่างไรก็ตามตั้งแต่มีการตีพิมพ์บัญชีรายชื่อ IBAs ยังไม่มีการติดตามตรวจสอบระบบ IBAs ในประเทศไทย และมีการปรับข้อมูลบัญชีรายชื่อของ IBAs ในประเทศไทยเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในปัจจุบันคาดว่าสภาพพื้นที่ IBAs บางแห่งได้เปลี่ยนแปลงไป และพื้นที่บางแห่งมีศักยภาพในการจัดตั้งเป็น IBAs แห่งใหม่โดยเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย ซึ่งสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย มีส่วนร่วมจัดทำโครงการอนุรักษ์ใน IBAs หลายแห่งในประเทศไทย รวมทั้งสนับสนุนกลุ่มคนในโครงการวิจัย องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มอนุรักษ์ในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ รวมถึงสนับสนุนการจัดตั้งและการบริหารจัดการกลุ่มอนุรักษ์ในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณอ่าวไทยตอนใน

▲ ประชุม IBAs ภาคกลาง

เนื่องด้วยสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย สามารถประเมิน ติดตามตรวจสอบ IBAs ระดับชาติได้ในระยะยาว โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ที่เกี่ยวข้องที่อยู่โดยรอบ และในพื้นที่ของ IBAs ทั้งยังมี BirdLife International และ the Royal Society for the Protection of Birds (RSPB) สนับสนุนสมาคมอนุรักษ์นก ในการดำเนินโครงการสร้างเครือข่ายติดตามตรวจสอบ และสนับสนุนการอนุรักษ์ IBAs ในประเทศไทย รวมทั้งดำเนินการประเมินและปรับข้อมูล IBAs เป็นประจำอย่างเป็นระบบ และพัฒนาศักยภาพเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์พื้นที่ เมื่อดำเนินงานโครงการนี้แล้วเสร็จจะได้ภาพรวมด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ แม้จะเน้นความสำคัญเพียงแค่นิดนึ่ง ดังนั้นจึงคาดหวังว่าการจัดทำโครงการนี้จะสามารถให้ความรู้ ฝึกอบรม ประเมินสถานะ จัดตั้งพื้นที่ สร้างฐานข้อมูล IBA และให้ข้อมูลสนับสนุน BirdLife International และผู้ร่วมประเมิน และติดตามตรวจสอบโครงการ IBAs ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย

▲ ประชุม IBAs ภาคเหนือ

▲ ประชุม IBAs ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีการในโครงการ

- สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย รวบรวมชื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แผนงาน และความรับผิดชอบในการประเมินและติดตามตรวจสอบ IBAs และคัดเลือกพื้นที่บางแห่งเพื่อเสนอจัดตั้งเป็น IBA แห่งใหม่
- ร่างแบบประเมินและติดตามตรวจสอบ IBAs
- ทดสอบแบบประเมินและติดตามตรวจสอบ IBAs บางแห่งก่อนใช้งาน มีการทดสอบเพิ่มเติม และแก้ไขเนื้อหาหากจำเป็น
- พิจารณาบททวน และเรียบเรียงแบบประเมิน และติดตามตรวจสอบ IBAs ระบุผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ และงบประมาณ
- ฝึกอบรมการใช้แบบประเมินและติดตามตรวจสอบ IBAs ใน 4 ภูมิภาค คัดเลือก IBAs แห่งใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากหน่วยงานที่สามารถมีส่วนร่วมในโครงการ

▲ ประชุม IBAs ภาคใต้

- รวบรวมข้อมูล และเรียบเรียงทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
- หน่วยงานต่างๆ นำเสนอโครงการ และ IBAs ที่แตกต่างกันในแต่ละแห่งในงานสัมมนา และนิทรรศการ เก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับ IBAs และภัยคุกคามที่มีต่อ IBAs เพื่อให้สาธารณชนตระหนักในความสำคัญของ IBAs
- นำเสนอและรายงานข้อมูลทั้งหมดที่เก็บรวบรวมได้จาก IBAs เดิม ผลการคัดเลือก IBAs ใหม่ และข้อเสนอแนะระดับนโยบายที่สำคัญ

วัตถุประสงค์หลักของการประชุม

- ให้ความรู้เกี่ยวกับ IBAs แก่หน่วยงาน องค์กร และกลุ่มอนุรักษ์ท้องถิ่น
- ฝึกอบรมการประเมิน และติดตามตรวจสอบ IBAs โดยการใช้แบบประเมินที่จัดทำขึ้น
- ประเมินสถานภาพของ IBAs ที่มีอยู่เดิมให้เป็นปัจจุบัน
- ระบุพื้นที่ที่มีศักยภาพที่สามารถจัดตั้งเป็น IBAs แห่งใหม่
- สร้างฐานข้อมูลขององค์กร และผู้ที่สนใจการประเมินและติดตามตรวจสอบ IBAs

สถานที่และระยะเวลาจัดการประชุม

- ภาคกลาง ณ โรงแรม เค ยู โฮม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน เมื่อ 20 มีนาคม 2558
- ภาคเหนือ ณ ห้องประชุมภูเก็ต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ เมื่อ 28 เมษายน 2558
- ภาคใต้ ณ ห้องประชุมระเบียบบรรณ 1 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จ.นครศรีธรรมราช เมื่อ 26 มิถุนายน 2558
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ โรงแรมราชาวดี รีสอร์ท แอนด์ โฮเทล จ.ขอนแก่น เมื่อ 21 กรกฎาคม 2558 ●

สรุปสถานการณ์

โครงการผลิตไฟฟ้า

จากพลังงานแสงอาทิตย์

แบบติดตั้งบนพื้นดิน

สำหรับหน่วยงานราชการ

และสหกรณ์ภาคการเกษตร

(โครงการโซลาร์ฟาร์ม)

ในพื้นที่ หมู่ที่ 3 ต.โคกขาม

อ.เมือง จ.สมุทรสาคร

▲ ชาวนากลือสมุทรที่คอยปกป้องนกชายเลนอพยพ

สืบเนื่องจากนโยบายการสร้างพลังงานทางเลือกที่สะอาดภายใต้การกำกับของรัฐบาลปัจจุบัน ซึ่งสนับสนุนให้มีการสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ (โซลาร์ฟาร์ม) ในหลายพื้นที่ และหนึ่งในนั้นได้มีการคัดเลือกพื้นที่สำหรับก่อสร้าง โครงการโซลาร์ฟาร์มบนพื้นที่สหกรณ์ภาคการเกษตรนาเกลือ และการเพาะเลี้ยงแบบธรรมชาติ ในหมู่ที่ 3 ต.โคกขาม บนพื้นที่จำนวน 42 ไร่ โดยการเช่าพื้นที่ของนายไวย รอดทะยอย ซึ่งเป็นสมาชิกของสหกรณ์กรุงเทพ จำกัด โครงการโซลาร์ฟาร์มแห่งนี้มีกำลังการผลิตกระแสไฟฟ้า 3 เมกะวัตต์ ระยะเวลาทำสัญญา 25 ปี โดยมีสหกรณ์กรุงเทพ จำกัด เป็นเจ้าของโครงการ และได้คัดเลือกบริษัท ชันชีป เอ็นเนอร์ยี (ไทยแลนด์) จำกัด เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ

แต่เนื่องจากที่ตั้งโครงการนี้อยู่ในพื้นที่ชุ่มน้ำอ่าวไทยที่มีความสำคัญระดับชาติ อีกทั้งมีความสำคัญด้านการอนุรักษ์เป็นอย่างยิ่ง และพื้นที่นี้เป็นบริเวณที่มีนกชายเลนอพยพในเส้นทางบินเอเชียตะวันออก-ออสเตรเลีย (East Asian-Australasian Flyway) จำนวนนับหมื่นตัวเข้ามาอาศัยเป็นแหล่งหากินและ

พักพิงเป็นประจำทุกปีตลอดช่วงฤดูหนาว โดยมีชนิดที่สำคัญคือ นกชายเลนปากช้อน (Spoon-billed Sandpiper; *Calidris pygmaea*) ซึ่งมีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered) ตามที่ประกาศโดยสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (IUCN)

สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย ภาควิชา BirdLife International ซึ่งเป็นองค์กรอนุรักษ์ระดับโลก ร่วมกับชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติโคกขาม มูลนิธิโลกสีเขียว และมูลนิธิสืบนาคะเสถียร ซึ่งเป็นพันธมิตรเครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องแสดงข้อกังวลและวิงวอนให้มีการพิจารณาถึงความเหมาะสมของสถานที่ก่อสร้างโครงการนี้อย่างเร่งด่วนโดยทำหนังสือไปถึงเลขาธิการ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบเรื่องพื้นที่ชุ่มน้ำ เนื่องจากสถานการณ์ในพื้นที่โครงการ เริ่มมีการไถปรับพื้นที่เพื่อเตรียมการดำเนินงานก่อสร้างแล้ว ซึ่งทำให้เกิดการสูญเสียระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำดังกล่าวอย่างสิ้นเชิง โดยใน

A black and white photograph showing a large number of birds, likely terns, in flight against a light, overcast sky. The birds are scattered across the frame, with some in the foreground and others further back, creating a sense of depth. They are all captured in various stages of their wing strokes, with wings spread wide. The overall composition is dynamic and captures a moment of intense natural activity.

A black and white photograph showing a large number of birds, likely terns, in flight against a light, overcast sky. The birds are scattered across the frame, with some in the foreground and others further back, creating a sense of depth. They are all captured in various stages of their wing strokes, with wings spread wide. The overall composition is dynamic and captures a moment of intense natural activity.

A black and white photograph showing a large number of birds, likely terns, in flight against a light, overcast sky. The birds are scattered across the frame, with some in the foreground and others further back, creating a sense of depth. They are all captured in various stages of their wing strokes, with wings spread wide. The overall composition is dynamic and captures a moment of intense natural activity.

A black and white photograph showing a large number of birds, likely terns, in flight against a light, overcast sky. The birds are scattered across the frame, with some in the foreground and others further back, creating a sense of depth. They are all captured in various stages of their wing strokes, with wings spread wide. The overall composition is dynamic and captures a moment of intense natural activity.

▲ นกชายเลนหลายล้านตัวได้ใช้โคกขามเป็นที่พักผ่อนช่วงฤดูหนาว

โดยมีนายกสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย เป็นหนึ่งในคณะที่ปรึกษา

4) พื้นที่นาเกลือในบริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งอาหาร และพื้นที่พักพิงที่สำคัญของนกชายเลนอพยพ และนกประจำถิ่นกว่า 60 ชนิด รวมทั้งนกชายเลนปากช้อน (Spoon-billed Sandpiper; *Calidris pygmaea*) ซึ่งมีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered) ในระดับโลก ตามที่ได้มีการประกาศโดยสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (IUCN) ปัจจุบันมีจำนวนเหลือเพียง 240 - 400 ตัวทั่วโลก และยังคงมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีรายงานของนกที่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) อีก 3 ชนิด และนกที่เสี่ยง

ต่อการถูกคุกคาม (Near Threatened) อีก 7 ชนิด

5) พื้นที่ดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์ความรู้ด้านปักษีวิทยา โดยสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทยได้มีการติดตามจำนวนประชากรของนกน้ำในพื้นที่นาเกลือ ตำบลโคกขามเป็นประจำทุกปีมาตั้งแต่ปีพ.ศ.2541 โดยข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมีส่วนช่วยในการสนับสนุนงานอนุรักษ์นกชายเลนในระดับโลก เนื่องจากการเป็นกระแสนวนน้ำจำนวนมากในเส้นทางบินอพยพเอเชียตะวันออก-ออสเตรเลีย

6) พื้นที่ดังกล่าวมีความสำคัญในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเฉพาะกิจกรรมดูนก เนื่องจากมีนกชายเลน

▲ ผูกนกน้ำมารวมตัวกันในบ่อปลาช่วงน้ำทะเลขึ้นสูง

อพยพเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มีนกดูนกทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาเยี่ยมชม ผูกนก โดยเฉพาะนกชายเลนปากช้อน เป็นจำนวนมากเป็นประจำทุกปี ก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน และปลูกฝังให้เกิดความรักและหวงแหนสิ่งแวดล้อม

▲ นกชายเลนปากช้อน โดย เข็มทอง ต้นสกุลรุ่งเรือง

ต่อมาสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ได้พิจารณาและดำเนินการประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) เรื่องข้อเท็จจริงของที่ตั้งโครงการซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ ซึ่งกกพ.มีคู่มือประมวลหลักการปฏิบัติ (CoP) สำหรับผู้ประกอบการผลิตไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์จากเทคโนโลยีแผงโฟโตโวลเทอิก ได้กำหนดมาตรการด้านการเลือกพื้นที่ตั้งโครงการ ออกแบบและวางผังโครงการในระยะเตรียมการก่อสร้างไว้ว่า พื้นที่ที่เสนอสำหรับตั้งโรงไฟฟ้าต้องไม่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ และกกพ.พิจารณาและวินิจฉัยแล้วว่า พื้นที่ตั้งโครงการดังกล่าวเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงไม่สามารถดำเนินโครงการได้ เว้นแต่สหกรณ์สามารถพิสูจน์ได้ว่า พื้นที่นั้นไม่เข้าข่ายตามมติกรม. เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2553

ทั้งนี้สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทยยังคงติดตามความคืบหน้าของโครงการโซลาร์ฟาร์มนี้อย่างต่อเนื่อง โดยทำงานร่วมกับชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติโคกขาม ที่อยู่ในพื้นที่ ต.โคกขาม เพื่อให้มั่นใจว่า โครงการโซลาร์ฟาร์มนี้จะไม่สามารถดำเนินการได้อย่างชัดเจน ●

THANKS TO YOUR SUPPORT

We've Reached
our first target

11,234 USD
raised

With this amount we can start
renting & managing the area
of about 6 ha at Pak Thale
to make it a better home
for Spoon-billed Sandpiper
and other migratory shorebirds
for at least 1 YEAR

Your continued support will
further allow us to extend
the work for more than 1 year
and eventually shift our target
from renting to buying the land

To donate

www.bcst.or.th >> Support BCST
>> Save Spoon-billed Sandpiper

 www.facebook.com/bcst.or.th

BCST
ชมรมอนุรักษ์นก
และธรรมชาติแห่งประเทศไทย

โครงการ เช่าพื้นที่ บ้านปากทะเล

Save

Spoon-billed Sandpipers

สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย ซึ่งดำเนินงานด้านอนุรักษ์ในพื้นที่อ่าวไทยตอนในอย่างต่อเนื่องยาวนานกว่า 10 ปี ได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ โดยเฉพาะในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา โดยพื้นที่นาเกลือซึ่งมีความสำคัญในการเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย และแหล่งอาหารสำหรับนกชายเลนจำนวนมาก ได้ถูกเปลี่ยนสภาพเป็นพื้นที่ประเภทอื่นที่ไม่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ของนกชายเลน ไม่ว่าจะเป็นบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ บ่อสำหรับขาย บ่อขุดตักหน้าดิน รวมถึงโครงการก่อสร้างอื่นๆ เช่น หมู่บ้านจัดสรร โรงงาน และโซลาร์ฟาร์ม เช่นในกรณีล่าสุดที่โคกขาม

การหายไปของนาเกลือเป็นผลสืบเนื่องมาจากราคาเกลือทะเลที่ตกต่ำ เพราะปัญหาเกลือล้นตลาด ต้นทุนการทำนาเกลือที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการแข่งขันจากเกลือสินเธาว์ ชาวนาเกลือจำนวนมากจึงตัดสินใจเลิกทำนาเกลือและหันไปใช้ประโยชน์จากที่ดินในรูปแบบอื่นแทน

สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการรักษาแหล่งที่อยู่อาศัยของนกชายเลนในอ่าวไทยตอนใน โดยเฉพาะนาเกลือ ซึ่งเป็นพื้นที่เอกชน และไม่ได้ประกาศให้เป็นเขตอนุรักษ์อย่างชัดเจน สมาคมฯ จึงมีโครงการเช่าพื้นที่นาเกลือบริเวณบ้านปากทะเล อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี เพื่อจัดตั้งเป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อทั้งนกชายเลนและอาชีพเกษตรกรนาเกลือในท้องถิ่น

โดยพื้นที่ที่สมาคมฯ ต้องการจะเช่า มีขนาด 49 ไร่ 3 งาน 90 ตารางวา ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีนกชายเลนอพยพจำนวนมากใช้เป็นแหล่งหาอาหารและที่รวมฝูง รวมทั้งนกชายเลนปากช้อนที่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์เป็นอย่างยิ่งด้วย ในขั้นแรก สมาคมฯ ตั้งเป้าที่จะระดมทุนให้ได้อย่างน้อย 300,000 บาท เพื่อให้สามารถเริ่มต้นเช่าและบริหารจัดการพื้นที่ได้อย่างน้อย 1 ปี และได้เริ่มต้นระดมทุนผ่านเว็บไซต์ของสมาคมฯ ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคมพ.ศ. 2559 โดยยอดบริจาคล่าสุด (ณ วันที่ 23 กันยายนพ.ศ. 2559) อยู่ที่ 438,937 บาท ทำให้

สมาคมฯ สามารถเริ่มต้นดำเนินการตามแผนงานภายใต้โครงการได้แล้ว

ตอนนี้ สมาคมฯ ได้เริ่มต้นประสานกับเจ้าของที่ดินเพื่อดำเนินการเช่าพื้นที่ และได้ลงไปเยี่ยมชมพื้นที่ร่วมกับตัวแทนจาก Royal Society for the Protection of Birds (RSPB) มูลนิธิโลกสีเขียว และเจ้าของที่ดิน เมื่อวันที่ 9 กันยายนพ.ศ. 2559 ที่ผ่านมานอกจากนี้ สมาคมฯ ยังมีโอกาสได้พบปะและพูดคุยกับคนในพื้นที่ รวมทั้งเกษตรกรนาเกลือรายใหญ่เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับโครงการ รวมทั้งทำความเข้าใจถึงสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกรนาเกลือ และยังมีโอกาสได้หารือกับตัวแทนจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) เพื่อรับทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับแผนงานในพื้นที่บ้านปากทะเล เนื่องจาก ทช. มีพื้นที่ป่าสงวนซึ่งอยู่ติดกันกับบริเวณที่สมาคมฯ ต้องการเช่าโดยตรง

ในวันที่ 29-30 ตุลาคม พ.ศ.2559 สมาคมฯ ร่วมกับอาสาสมัคร จะเริ่มดำเนินการติดตั้งป้ายข้อมูล และป้ายสื่อความหมายในพื้นที่ปากทะเล รวมทั้งปรับปรุงอาคารเรียนรู้อของสมาคมฯ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ เพื่อให้มีสภาพดีขึ้นและใช้งานได้จริง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักดูนก นักท่องเที่ยว เยาวชน และคนในท้องถิ่น ที่เข้ามาเยี่ยมชมและเรียนรู้เกี่ยวกับนกชายเลน รวมทั้งระบบนิเวศชายฝั่ง ●

▲ ศูนย์เรียนรู้เรื่องนกและระบบนิเวศบ้านปากทะเล

▲ ชาวนาเกลือ คือ ผู้ปกป้องนกชายเลนที่แท้จริง

▲ นกชายเลนปากซ้อน โดย น.พ.วิโรจน์ องค์กรนิคมคุณ

▲ แปลงนาเกลือที่ถูกประกาศขายทอดตลาด

ปลาเสือตอลายใหญ่

ปลาเสือตอเป็นปลาที่อยู่ในสกุล *Datnioides* ทั่วโลกพบเพียง 5 ชนิด โดยมี 3 ชนิดในประเทศไทย คือ เสือตอลายเล็ก (*D. undecimradiatus*) ซึ่งพบเฉพาะในแม่น้ำโขง ปลากระพงลาย (*D. polata*) ซึ่งพบตามปากแม่น้ำ และ ที่จะเขียนถึงอย่างละเอียดในคราวนี้คือเสือตอลายใหญ่ ซึ่งมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *D. pulcher*

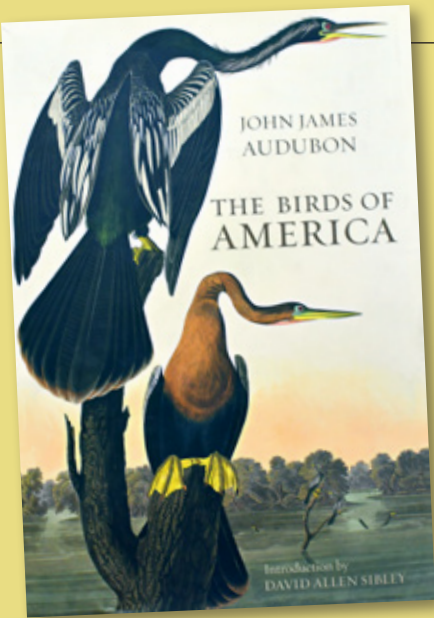
ส่วนอีก 2 ชนิดที่ไม่พบในประเทศไทย คือ *D. campbelli* ซึ่งพบเฉพาะในแม่น้ำที่ไหลลงอ่าวปาปัว และ *D. microlepis* พบบนเกาะบอร์เนียวและสุมาตรา

ปลาเสือตอลายใหญ่เป็นปลาที่มีลำตัวแบนข้างมาก ปลาขนาดใหญ่อาจยาวได้ถึง 40 เซนติเมตร พื้นลำตัวสีเหลืองและมีลายแถบสีดำขนาดใหญ่พาด 6-7 แถบด้วยกัน ปลาชนิดนี้เป็นปลาที่ไม่ค่อยว่ายน้ำ แต่มักจะลอยตัวอยู่นิ่งๆ ตามวัสดุใต้น้ำเพื่อซุ่มดักจับสัตว์น้ำขนาดเล็ก โดยเฉพาะกุ้งเป็นอาหาร ปลาเสือตอเป็นปลาที่เนื้อมีรสชาติดี ผู้เขียนเองเคยได้ลองกินปลาเสือตอลายเล็กขนาดค่อนข้างใหญ่ในประเทศลาว พบว่ามีกลิ่นฝอยน้อย เนื้อมีรสชาติและลักษณะคล้ายพวกปลากระพงทะเล ซึ่งเป็นที่เป็นญาติใกล้ชิดกับปลาเสือตอ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ปลาเสือตอลายใหญ่ กลายเป็นปลาสวยงามที่มีราคาสูงมาก ในปัจจุบันคงไม่มีใครนำปลาเสือตอลายใหญ่มาริกันแล้ว

ปลาเสือตอลายใหญ่ เดิมเคยมีการกระจายพันธุ์กว้าง พบในกลุ่มแม่น้ำแม่กลอง กลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และ กลุ่มแม่น้ำโขง ในกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยานั้น แหล่งที่ขึ้นชื่อว่าเป็นจุดที่พบปลาเสือตอลายใหญ่มากที่สุด คือบริเวณบึงบอระเพ็ด พื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่ที่อยู่ใต้ตัวเมืองจังหวัดนครสวรรค์

เดิมปลาเสือตอจะเข้ามาอาศัยอยู่ในบึงบอระเพ็ดเฉพาะฤดูน้ำหลาก ซึ่งน้ำจะท่วมทุ่งเป็นบริเวณกว้าง ก่อให้เกิดพื้นที่ผสมพันธุ์วางไข่มากมาย แต่การสร้างประตูน้ำ ซึ่งทำให้น้ำท่วมขังอยู่ตลอดเวลาได้ทำให้วงจรนี้หยุดลง ซึ่งอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เสือตอลายใหญ่มีจำนวนลดลง ทั้งนี้ในปัจจุบัน นอกจากข่าวลือที่ไม่สามารถยืนยันได้แล้ว ก็ยังไม่พบว่ามีการประสบความสำเร็จในการเพาะพันธุ์ปลาเสือตอลายใหญ่ในที่เลี้ยงได้

ในปัจจุบันคาดว่าปลาเสือตอลายใหญ่จะสูญพันธุ์ไปจากกลุ่มแม่น้ำแม่กลองและเจ้าพระยาแล้ว ส่วนในแม่น้ำโขงแต่เดิมเคยพบปลาเสือตอลายใหญ่อาศัยปะปนอยู่กับปลาเสือตอลายเล็ก ฉะนั้นเมื่อปลาเสือตอลายใหญ่ในประเทศไทยหมดไปและปลามีราคาสูงขึ้น จึงเริ่มมีการนำเข้าปลาจากทะเลสาบเขมรในช่วงประมาณปี พ.ศ.2535 อย่างต่อเนื่องแต่ใช้เวลาไม่ถึง 10 ปี ปลาเสือตอลายใหญ่จากประเทศเขมรก็หายากมากจนเรียกว่าสูญพันธุ์ไปอีกประชากรหนึ่ง ในปัจจุบันยังมีข่าวคราวการพบปลาเสือตอลายใหญ่ในธรรมชาติจากแม่น้ำโขงในประเทศเวียดนามเป็นครั้งคราวแต่ก็เหลือน้อยมาก การพัฒนาแม่น้ำโขงในรูปแบบต่างๆ ทั้งการผันน้ำ ระเบิดแก่ง ทำลายป่าริม น้ำ และการสร้างเขื่อน ล้วนส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศจนทำให้เชื่อได้ว่า ปลาเสือตอลายใหญ่จะสูญพันธุ์ไปจากธรรมชาติในเวลาอันใกล้นี้ และถ้าหากเราไม่สามารถหาวิธีเพาะพันธุ์ปลาเสือตอลายใหญ่ในที่เลี้ยงได้ ก็เชื่อได้ว่าปลาเสือตอลายใหญ่จะสูญพันธุ์ไปจากโลกภายในไม่เกิน 20-30 ปีข้างหน้าแน่นอน ●

The Birds of America

มอง มาร์ค อูดบง หรือที่เรารู้จักกันดีกว่าในชื่ออังกฤษว่า จอห์น เจมส์ อูดบง (John James Audubon) นั้น เป็นลูกนอกสมรสของนายทหารฝรั่งเศสที่ใช้ชีวิตอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือเมื่อสองร้อยกว่าปีก่อน แต่เดิมนั้น อูดบงเป็นพ่อค้าแต่ทำอะไรก็ล้มเหลวทุกครั้งจนภรรยาเสนอว่า ทำไมไม่เอาทักษะส่วนตัวที่ชอบมาหาเงินบ้าง ตั้งแต่นั้น อูดบงจึงกลับไปวาดรูปนกขาย

รูปนกที่อูดบงวาด ต่างจากของศิลปินอื่นในยุคนั้น เพราะเน้นความเหมือนจริงผสมอารมณ์รามา ซึ่งทำได้ยากมากในยุคนั้น อูดบงยังนกมาจัดทำด้วยลวดเล็ก ๆ ให้เหมือนขณะมีชีวิตอยู่มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการอาหาร เลี้ยงลูก ไล่ล่ากัน ก่อนจะลงมือวาดในขนาดเท่าของจริงและสัดส่วนที่ถูกต้อง งานของอูดบงเป็นที่ต้องการของบรรดาชนชาวอังกฤษมาก ๆ เพราะว่างานของเขาได้นำธรรมชาติอันรกร้างและเปล่าเปลี่ยวของทวีปอเมริกาเหนือ มาสู่สังคมอังกฤษที่ธรรมชาติดังกล่าวหายไปแล้ว

อูดบงเดินทางไกลและบ่อย เขาชำมทวีปอันกว้างใหญ่ไปมาเพื่อบันทึกให้ครบทุกชนิด ปีนบนป่าช้า กระเป่าสีและพู่กันห้อยไหล่ขวา รวม ๆ เขาวาดไปพันกว่าตัว ชื่อของเขากลายเป็นหนึ่งในสมาคมอนุรักษ์นกที่ใหญ่ที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือ หรือ National Audubon Society

ปัจจุบัน หนังสือ The Birds of America ของเขาเป็นหนึ่งในงานคลาสสิกเกี่ยวกับธรรมชาติวิทยา มีฉบับเต็มอยู่ไม่เกิน ๑๑๙ ฉบับในห้องสมุดทั่วโลก แต่น่ายินดีที่ปัจจุบันมีการพิมพ์ใหม่ ทั้งขนาดเท่าของเดิมและย่อส่วนในราคาที่หลากหลายให้คนได้เป็นเจ้าของกัน ●

พบกันในงาน BirdFair2011
กล้องสองตา Kowa
รุ่น SV และ YF ใหม่ล่าสุด

Kowa YF 30-8
กล้อง Porro 8x30
กันน้ำ อัดไนโตรเจน
ราคา 3,900฿

Kowa SV 42-8
กล้อง Roof Prism 8x42
Phase-Coated Bak-4 Prism
อัดไนโตรเจน
ราคา 8,600฿

สำนักงานใหญ่ ArcheryThai โทร 02-158-2866
สาขาเจมบอลล์ จตุจักร โทร 084-668-9939

สาขาสุนทรียะ ปากคลองตลาด โทร 02-393-7377
สาขานามเมืองธนบุรี โทร 053-276-470

www.outdoorvision.net

มูลนิธิสิริวัฒนภักดี

SIRIVADHNABHAKDI FOUNDATION

ความหมายของตราสัญลักษณ์ "มูลนิธิสิริวัฒนภักดี"

แนวความคิดในการออกแบบตราสัญลักษณ์นั้น เริ่มจากการใช้ตัวพยัญชนะต้นของ ชื่อสกุล "สิริวัฒนภักดี" คือ "ส" นำมาประดิษฐ์ให้เป็นรูปดอกบัว อันเป็นมงคลสื่อถึงความยึดมั่นในหลักธรรมของพุทธศาสนา ข้อความชื่อ "มูลนิธิสิริวัฒนภักดี" และอักษรประดิษฐ์พยัญชนะตัว "ส" รูปดอกบัวดังกล่าว กำหนดใช้สีทอง เพื่อสื่อถึงความมีคุณค่า ความรุ่งเรือง และความมั่นคง ประดุจทองคำ และมีสีพื้นเป็นสีของดอกบัวหลวง คือสีชมพูอ่อน เพื่อสื่อถึงความอ่อนโยนและเมตตา โดยมีรูปใบโพธิ์สีเขียวปรก อยู่เบื้องหลัง อันสื่อถึงความเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นที่พึ่งพิง ของตัวองค์กร อีกทั้งยังสื่อถึงความร่มเย็นเป็นสุขอีกนัยหนึ่งด้วย

มูลนิธิสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

15th Thailand BirdFair
26-27 November 2016
Queen Sirikit Park, Bangkok

birds of
บ้านจ๋า

prey
บ้านจ๋า